

ČASOPIS RODOPISNÉ SPOLEČNOSTI ČSL. V PRAZE

Ročník V.

Číslo 3.—4.

MU & PHDr. Josef Řehák:

Několik poznámek k rodokmenu Tachecí-Kohejl.

(Dokončení.)

Viktorina Norberta a Václava Matěje známe již v r. 1669, Karla Jiřího zakladatele Střednické větve z r. 1671, Kateřinu Alžbětu z r. 1671, Antonína Augusta z r. 1708, a podobných dokladů dalo by se uvésti ze starší doby přemnoho. Co se volby těchto jmen týče, dávalo se první buď po rodičích neb dědu, druhé po kmotru neb kmotré a podobně.

Zde by snad bylo na místě zmíniti se o nejčastějších křticích jménech v této rodině. Nejvíce mužských dětí jmenováno bylo po patronu české země Václavu, totiž 38; hned po nich přišli Antonínové v počtu 34, pak Janové 30, po nich Josefové 28, Jiřikové 18, Karlů bylo 12, Františků 6, po čtyrech pak bylo Aloisů, Jaroslavů, Pavlů a Viktorů, po třech Bedřichů, Gustavů, a Vladimírů, po dvou Matoušů a Matějů, jednotlivě pak se vyskytují mužská jména Adolf, Albín, Alfréd, August, Bořivoj, Bohumil, Jindřich, Julius, Ladislav, Ludvík, Miroslav, Norbert, Siegwald, Stanislav, Štěpán, Tomáš, Vincenc, Vít, Vojtěch, Vratislav a Zdeněk.

Z žen na prvním místě jsou Alžběty v počtu 28 osob a v témže počtu Anny, po nich Marie 23, Kateřin bylo 17, Rosin 11, Magdalén 7, Dorot 6, Marján 5, načež následují Pavly a Vilemíny po 3, Antonie, Emilie, Kláry, Vilémý a Vlasty, kdežto Barbora, Božena, Blažena, Eleonora, Františka, Jarmila, Johanna, Josefa, Julie, Karla, Libuše, Ludmila, Milada, Veronika a Žofie vyskytují se v matrikách pouze u jedné osoby. Znova však upozorňuji, že ze všech těchto jmenovaných jmen vyskytují se leckdy dvě u jedné osoby.

Přikročíme k dalším a vlastně hlavním to rodopisným datům různé životní schopnosti či vůbec neschopnosti jednotlivých členů tohoto rodokmenu.

Rodí se jednotlivci, dvojčata i trojčata, a to zase buď předčasně — v starých matrikách nedochůdčata zvaná, neb v normální

době 9 měsíců, ale rodí se i plody mrtvé. Jak u těchto, tak u nedochudčat nutno z lékařského stanoviska předpokládati nějaké vady. Tyto lze zase rozděliti buď na choroby rodičů, jednoho neb druhého, neb na traumata či úrazy, většího neb menšího rozsahu, jež matka v době těhotenství utrpěla.

Z jednotlivých porodů nalézáme první mrtvě rozené dítě až v koleni IX. u Strážnického domkáře Jana a jeho ženy Anny v r. 1832, a je nápadné, že Kateřina, dcera těchže rodičů, měla tři nemanželské děti, z nichž první dvě v r. 1857 a 1858 byly mrtvě rozené a třetí mužského pohlaví zemřelo týž den po porodu. Jiné nedochudče z IX. kolena je Alžběta dcera Jiřího a Veroniky narozená 5./6. 1827, také týž den zemřelá. Z dvojčat byl mrtvě rozený Albín, 17./1. 1858 syn Václ. a Anny Polívkové, kdežto jeho bratr dovršil 9 let.

Při této příležitosti mohli bychom si hned zodpověděti otázku dvojčat a jejich věků. Budeme činiti rozdíl mezi dvojčaty téhož neb různého pohlaví. Z dvojčat různého pohlaví pouze jedený párek, a to Josefa a Dorota, děti to Václava a Anny Kučerové ze Střednic z VIII. kolena, narozeni 1811, z nichž hoch zemřel v sedmi dnech psotníkem, kdežto úmrtí Doroty mi není známo.

Z dvojčat téhož pohlaví převládají hoši proti děvčátkům. Z těchto znám pouze Alžbětu a Annu z IX. kolena, dcery to zmíněného Jana a Anny Boháčkových, rozené 1828, a Annu a Alžbětu z IX. kolena, dcery to Jiřího a Veroniky, z nichž první zemřela za týden, druhá půlletá. Mužské párečky jsou čtyři; nejstarší Viktorin-Norbert, a Václav-Matěj, ze IV. kolena, nar. 1669, děti to Jiřího a Magdaleny, zakladatele větve Střednické, jež dožily se pouze čtyř let, dále z IX. kolena Albín a Vojtěch, o nichž byla již řec při plodech mrtvě rozených, ač i zde myslím, že dítě žilo, neboť sotva by prvněrozenému dali jméno Albín; pak František a Jindřich roz. 1839 z téhož kolena, děti to Antonína, nájemce pivovaru v Dol. Počernicích, a Kateřiny, z nichž František zemřel druhý a Jindřich 11. den po narození. Ze XII. kolena jsou to Karel a Antonín, rození 1926, děti to Antonína a Julie Podrabské, z nichž první zemřel ve stáří 1 roku, druhý ve stáří jednoho měsíce. Vidíme tedy, že dvojčata v tomto rodu dlouhému věku se netěší, a zmírají tak do čtyř let, vyjímaje bratra mrtvě rozeného Albína, jménem Vojtěcha, jenž dosáhl devíti let.

Druhá etapa v životě lidském bývají sňatky, a nebylo by snad bez zajímavosti zjistiti v jakém stáří se jednotliví synové a dcery tohoto rodu ženili a vdávali, a případně zjistiti i rozdíl let mezi jednotlivými snoubenci. Vedlo by však daleko jmenovati jména snoubenců, a stačí snad to vzít jen sumárně. Věk, ve kterém se jednotliví mužští členové rodu Tachecovského ženili, počíná devate-

nácti, a končí 52 léty. V 19ti létech ženil se pouze jediný s 18iletou; ve 20ti létech rovněž jeden s 18iletou, v 21 létech jediný s 18iletou. Tři 22letí měli manželky 15, 16 a 18ileté, čtyři 23 roky starí brali si za ženu 16—21 r. staré nevěsty, tři 24 r. staří měli za ženy 18ti, 22ti a 26iletou, jež ovšem byla vdova. Nejčastěji, a to sedmkrát ženili se synové Tachečích v 25ti létech, a to s manželkami 18—22 roky starými. V 26ti létech brali si tři za ženy 18 a 24 r. staré snoubenky. Ve 27 létech rovněž tři se ženili s manželkami 19—26 r. starými; pět 28iletých měli za ženy 22—34 r. staré ženy a tři 29 r. staří — 20 a 21 —, tři 30iletí 21—27, tři jednatřicetiletí 19 a 25, jeden dvaatřicetiletý vzal si za ženu 18iletou. Tři ve stáří 34 roků — 29—31, dva v 35ti létech — 28—32, jeden 39 r. starý oženil se s 36 r. starou, a jeden 40iletý dostal ještě dívku 18iletou, druhý 20iletou, a 43 roky starý rovněž 20iletou. V 50ti létech ženil se jeden příslušník tohoto rodu s 35iletou ženou, a jeden svobodný mládenec ve 52 létech pojal za ženu vdovu, 48 roků starou.

Tato data vztahují se ovšem na první a jediné manželství. Jsou však i druhá a třetí manželství v rodinách střednických Tachečích, ač dvojitá, ne příliš častá, trojité manželství pak jediné.

Již sám otec zakladatele střednické větve, Jiří Tachecí — jinak Kohejl, byl dvakráté ženat. Poprvé před r. 1662 s Marií Annou, vdovou po Matouši Šedivém z Boušovic, jež zemřela již před r. 1667, a podruhé s Magdal. Kohlovou z Brňan, po níž dostal přezdívku Kohejl. Rovněž dvakráte byl ženat v V. koleni Antonín August, celopotažník ve Střednicích, jenž narodil se v r. 1708 a žil s první svojí manželkou Marianou až do 1771 a, když tato v 54 letech zemřela, oženil se podruhé v 64 létech — čtyři léta před smrtí — ještě s druhou svojí manželkou Alžbětou, jež ani při svatbě nemusela být tuze stará, neboť po smrti svého manžela provdala se ještě 9./2. 1777 za Jana, syna Tomáše Bohuslava ze Semelkovic. Také Jiří Tach, syn Jana Hromádky ze VI. kolena, šafář v Černuci byl dvakrát ženat, poprvé s Ludmilou a podruhé s Marjánou v r. 1788. Z IX. kolena byl to Václav, syn Václava a Anny Linkové z Kojetic, jenž poprvé se ženil v 29 létech s Kuchynkovou, jež po $1\frac{1}{2}$ léte zemřela, načež vzal si její sestru Julii v r. 1877, kteréžto manželství však příliš štastné nebylo a skončilo se rozchodem obou manželů. Z VIII. kolena byl Jiří poprvé ženat s Veronikou Jindřichovou, s níž měl zmíněné nedochůdce Alžbětu a dvojčata Alžbětu a Annu, a podruhé s Alžbětou, dc. Jana Ducháče z Truskavny. Z X. kolena byl dvakráte ženat Karel, kotlář v Bubenči, syn Vídeňského Karla, a to poprvé s Annou Tříškovou, † 1891, a po její smrti oženil se v r. 1893 s Annou Chlumeckou, ovdovělou Trachtovou. Manželství to bylo smíšené a bude uvedeno ještě mezi ostatními manželstvími evangelíků s katoličkami.

Trojité manželství znám pouze jedno, a to ze VII. kolena. Byl to Antonín Tachecí ze Strážnice, jenž měl později v Kojetických hospodou, a je zakladatelem haluze Kojeticko-Dušnické. První jeho ženou byla Švagrová, vdova po Václavu Tachecím, roz. Koudelková, druhá Kateřina Heroutová a třetí rovněž Kateřina, dc. Václava Jiránka, šenkýře z Černoušku. První dvě manželky zemřely mu dosti rychle za sebou, za to se třetí založil značné potomstvo. Zajímavé je, že čím dál, tím s mladšími manželkami se ženil. Poprvé v 21 létech si vzal 20iletou, podruhé ve 24 letech 19iletou, a konečně v 27 letech vybral si dokonce 15iletou dívku za svoji manželku.

S otázkou manželství stojí v nejužší spojitosti otázka plodnosti. V rodině Tachecích vyskytuje se sice manželství bezdětná, ale kolikrát se manželé odstěhovali neznámo kam — a tam se jim mohly teprve děti roditi. Ale i u bezpečně zjištěných manželů dosud žijících, nelze mluviti tak definitivně, neboť potomci mohou přijít ještě později. Proto smrskává se počet těchto manželství od V.—X. kolena pouze na deset.

Co se týče plodnosti v manželství jest tato u členů rodu Tachecovského dosti značná, ač zásluhu o to mají alespoň rovným dílem i manželky mužských Tachecích, i muži, za něž se dcery Tachecovské provdaly, neb s nimiž se zapomněly.

Počet potomků v jednotlivých manželstvích sáhá od 1—13. Manželství pouze o jednom dítěti znám pouze sedm, a z těch bylo 5 hochů a 2 dcery; o dvou dětech 8, z nichž po páru mělo 5 manželství, a 3 jen mužské potomky. Ze tří manželství trojdětných, byla 2 pouze s ženským potomstvem, a v jednom byl pouze jeden hoch a 2 dcery. Čtyřdětná manželství byla dvě, z nichž v jednom byli 3 hoši proti jedné dceri, ve druhém obráceně 3 dcery proti jednomu hochovi. Jedine pětidětné manželství vykazuje čtyři hochy a jednu dceru. V pěti šestidětných manželstvích jsou tři o 4 hoších a 2 děvčatech, jedno o 3+3, a jedno o dvou synech a čtyřech dcerách. Sedmidětných manželství bylo rovněž pět a z těch tři měla po šesti hoších a jednom děvčeti, a dvě po čtyřech hoších a třech děvčatech. V sedmi osmidětných manželstvích jest pouze u jednoho poměr hochů k dívkám stejný (4+4), ve třech jsou 3 hoši na 5 děvčat, ve dvou 2 hoši ku 6ti dívkám a v jednom dokonce jeden chlapec proti sedmi sestrám.

Manželství o 9 dětech byla pouze dvě, z nichž v jednom jest sedm hochů proti 2 dcerám, ve druhém 5 proti čtyřem.

Jedno desetidětné manželství vykazuje poměr šesti hochů ke 4 dcerám, 2 jedenáctidětná manželství vykazují jedno poměr 8 synů k 3 dcerám, a druhé čtyry hochy proti sedmi děvčatům. Dvě

dvanáctidětná pak 8:4, a 7:5. V jediném třináctidětném manželství byl poměr 12:1.

Při otázce plodnosti nezaznamenávám ovšem počet dětí provdaných dcer Tachecovských, neboť tam jméno Tachecí mizí. Zato udržuje se u svobodných dcer, jež měly děti nemanželské. Těch bylo v VIII.—X. téma koleni celkem osm. Je zvláštní, že z jedné rodiny v osmém koleni, tři dcery týchž rodičů se zapomněly, první ve 23 létech, druhá ve dvaadvaceti, a třetí v jedenadvaceti létech; a všechny měly dcerušky, z nichž dcera prvé zemřela svobodná téměř v 59 létech, a nesla přezdívku po muži, za něhož se matka její vdala, dcera druhé zemřela v týž den, co se narodila, psotníkem, dcera třetí pak se provdala za muže o dvě léta staršího. Z téhož kolena VIII., ale z jiné rodiny než předešlé, měla jedna dcera za svobodna mužského potomka, jenž se sám oženil a zanechal jediného syna. Z IX. kolena čtyři Tachecovské dcery zplodily nemanželské děti. Jedna, později rovněž provdaná, měla ve 23 létech syna, jehož potomstvo dosud žije, druhá měla nemanželskou dceru a sama v 29 létech zemřela v pražské nemocnici tuberkulosou; třetí ve svých 23, 25 a 27mi létech měla dvě mrtvě rozená děcka, a syna, jenž týž den po porodu zemřel, čtvrtá pak měla syna, jehož potomstvo se dochovalo až do dvanáctého kolena. A konečně z X. kolena jedna měla nemanželského syna, jenž se oženil, a jehož potomstvo dosud žije.

Ohlédneme-li se po mužských členech rodu Tachecovského, tu zdálo by se, že nepadají poklesky jejich tak na váhu, jako u ženských členů naší rodiny, neboť nemanželské děti jejich nesou jméno své matky, ale přece jest tu výminka, a sice v těch případech, když otec svého nemanželského syna per subsequens matrimonium adoptuje. I tento případ přichází u Tachecích, a to v X. koleni: Václav, syn Václava a Veroniky Pejpalové, měl se svou pozdější ženou Marií syna Antonína, rozeného 29./VI. 1841, jejž po svém sňatku s Marií legitimoval.

Proti skupině ženatých členů rodiny Tachecových, měla by státi i druhá skupina těch, kteří do manželství nevstoupili. Omezit tuto skupinu léty, jest dosti těžké, neboť nelze sem počítati děti a mládence a panny, v mladším věku zemřelé. Viděli jsme, že dcery Tachecovské vdávaly se již od 15ti let, mládenci pak od devatenácti, ale k tomu ovšem musili dostati dovolení od svých rodičů. Teprve po 24 letech bylo jim možno o svém stavu samostatně se rozhodovati, a proto bude asi toto stáří nejnižší hranicí pro skupinu neženatých. Také nedostatek matrik pro starší dobu činí tuto skupinu nejistou, a možná menší než ve skutečnosti, a proto pochybné případy nutno zde vyloučiti, tak, že by zde zbyvaly jen ty osoby, o nichž v úmrtních datech výslovňě jest napsáno, že zemřely buď svobodní neb svobodné.

Ve IV.tém koleni jest to samozřejmě u lužeckého faráře Václava Tacheciusa, a v VII. jest to Jiří, syn Jana a Alžbety, kde výslově stojí v matrice, že zemřel 20./I. 1808 ve 48 letech jako mládenec na zlatou žílu. Zde máme tedy úředně zjištěno, že Tachecí bývali ještě ve 48 letech mládenci. V IX. koleni Eduard syn Antonína, majitele pivovaru v Počernicích, zemřel v 64 letech, a Pavel syn Václava a Veroniky Pejpalové, jenž zemřel jako svobodný sadař bez nohy 14./X. 1898 v 61. roce. Ze žen byly to ve IV. koleni Alžběta Kateřina, dcera zakladatele Střednické větve, jež zemřela ve 48 letech svobodná, z IX. kolena Kateřina, dcera Václava a Anny Polívkové zemř. v 29 letech tuberkulosou, z X. kolena Anna, dcera Václava a Marie Benešové, jež jako duševně abnormální skončila svobodná ve 29ti letech sebevraždou a Anna dcera Antonína a Marie Vaňkové, jež svobodná zemřela ve 40ti letech.

Po narození a eventuelním manželství, přichází konečná etapa každého člověka — smrt. Jest důležito přihlížeti při každém rodokmenu k životní schopnosti jeho členů, a tudíž i ke stáří ve kterém jednotliví jeho členové zmírali. Smrt může nastati jednak již v životě vnitroděložním, jednak až po porodu. Jest tedy činiti rozdíl mezi plody mrtvě narozenými, které ještě v životě matky žily, a mezi dětmi, které ještě po porodu třeba kratší dobu žily. Mezi poslední patří především plody nedonošené, dříve »nedochůdčata« zvané, a dále děti v čas, to jest v 9. měsíci těhotenství zrozené. U těchto zase radno přihlížeti ke stáří, kdy umíraly. Bylo by snad nevhodnější rozdělit dobu života na několik mezníků. Jest stará zkušenosť lékařská, že nejvíce dětí umírá do prvního roku. Podle toho stanovil bych i já tou dobou první mezník. Druhým mezníkem by byl sedmý rok života, jenž již za starého Galena byl stanoven podle orientálního dělení života podle čísla 7, další rok čtrnáctý, kterým se i u nás ukončuje doba školní návštěvy, načež by následovala další sedmička do r. 21., kdy člověk podle novějšího zákona dochází k plnoletosti a přichází k povinnosti stavěti se k vojenskému odvodu. Další hranicí by byl rok padesátý, (podle Galenových Hebdomadů $49 = 7 \times 7$) od něhož bych pak vedl další rozhraní až do osmdesáti let.

Po osmdesáti letech označil bych věk za vysoké stáří, o němž bych u jednotlivých členů stáří zvláště označil. Vraťme se tedy po tomto rozdělení k výpočtu úmrtí jednotlivých členů naší rodiny.

A) Mrtvě rozených plodů byli čtyři.

B) Nedochůdčat týž den po porodu zemřelých dvě, jedno mužského, druhé ženského rodu. Do jednoho roku zemřelo 21 hochů a 19 děvčat. Do sedmi let 16 hochů, 21 děvčat, do 14ti let 5 hochů, 1 děvče, do 21 let osm hochů, dvě děvčata, od 21—50ti let 30 mužů

a 6 žen, od 50 do 80ti 39 mužů, přes 80 let 5 mužů, a to v 81, 83, 84, 86, a sto roků stáří (Felix) a jedna žena v 93 letech.

Příčina smrti začala se psátí v matrikách kolem r. 1785 a byla označována většinou jen přibližně, neboť v dřívějších dobách byli ohledači mrtvol starší lidé v obci, kostelníci, hrobníci, starostové, neb obecní strážníci, a u dětí byly to často jen porodní báby a nikoliv lékaři. Jen případy násilné smrti, kde mohlo být snad podezření na cizí zavinění neb zločin, a pak při větší epidemii na kažlivých nemocí byly mrtvoly ohledávány lékaři. U dětí nalézáme nejčastěji poznámenáno, že zemřely »psotníkem«, a jen jednou nalezl jsem »božcem«. Diagnosa dělala se čistě podle příznaků a ne podle vlastní příčiny nemoce. Mělo-li dítě křeče, byl to »psotník«, ať už jakéhokoliv původu. Povlaky v ústech nazývány »häutige Bräüne«, a byl to obyčejně záškrt. Typhus byl zván »Nervenfieber« aneb česky horkou nemocí v pozdějších dobách. Pro strnutí jakéhokoliv původu stačilo slovo »Starrkrampf«. Vedle těchto nakažlivých nemocí, byly to dále neštovice v r. 1804, spála, nazývaná »šarlarach« (scarlatina) neb osutina v r. 1830—50. Sem asi aetgologicky patří i »zarděnky«, v r. 1829, jež spíše asi byly spálou než skutečnými zarděnkami. Mezi nemocemi plicními byla to nejčastěji tuberkulosa, jež dosti často v tomto rodě se objevuje, opsaná obyčejně slovem »zemřel na kašel«. Jiná gumielastická diagnosa byla »otok« neb »vodnatelnost«, zlatá žíla, jež u starších osob byla asi rakovinou, pak »mrtvice« bez udání zda mozková neb srdeční. Ale i »na škrkavky« zmíraly děti Tachecových, ač diagnosa ta je směšná, neboť »na škrkavky« se neumírá. Zase jen do očí bijící náhodné pozorování bylo označeno za příčinu nemoci.

As v polovině XIX. století objevují se teprve správnější diagnosy, jako: ochrnutí (někdy psáno »ochrnění«) plic, ochrnutí mozku, anebo docela správné ovšem již ke konci minulého a začátkem tohoto století diagnosy, výdut aorty, atropie jater, španělská chřipka, chronická otrava alkoholem, gangrena paže. Jaké následky chirurgických operací jsou uvedeny: beznohý, a podobně. Neschází tu ani sebevraždy a duševní nemoci. Mezi násilné smrti dlužno počítat i vojáky padlé v poslední světové válce (3) a jeden legionář padlý až v Sibiři.

Co se civilního zaměstnání týče tu nejčastěji vystupují z em ěd ěl c i, ale i domkáři, podruzi, hospodářští dělníci a sadaři, celkem 40 osob, dále obchodníci, jako hostinští, hoteliéři, fiakristé, čišníci i čišnice v počtu 18 osob, řemeslníci, hlavně řezníci, mlynáři, čalouníci, pekaři, truhláři, zlatníci, rytcové, v počtu 20ti osob, a konečně dělníci a nádeníci.

Co se inteligence týče jsou v tom rodě inteligenti duchovní, katolický farář, naproti tomu zase kurátor evangelické církve ve Střed-

nicích, před povolením evangelických farářů, jež sem hlavně z Uher byli povoláváni. Mezi laickými inteligenčními dlužno pro starší dobu uvést rychtáře, místní to právníky a výkonné soudce, hospodarské úředníky, a jiné úředníky. Zastoupeni jsou i doktor práv, lékař, a učitelé, inženýři a chemikové, a snad i jiné stavy u členů, kteří se vystěhovali, jak leckdes bud' v matrikách, neb v popisném úřadě policejního ředitelství je uvedeno »neznámo kam« a jichž bydliště a zaměstnání nemohl jsem vypátrati.

To by byla asi stručná statistika o členech Střednické větve starého rodu Tachecovského.

Co se druhých dvou větví týče, Brňanské a Chvalínské, stačilo by snad ještě v stručnosti uvést, že první čítá mezi svými členy rovněž duchovenstvo, hospodářské a jiné úředníky, hlavně poštomistry, druhá pak je nejvěrnější své otcovské hroudě, kde sedí již přes 300 roků, ač i tu jest mnoho jiné inteligenční, jako profesori, továrníci, inženýři, právníci, lékaři, divadelní umělkyně a pod.

Jan Lintner:

Diarium kláštera želivského.

Zpámátek archivu priorátu praemonstrátského kláštera želivského zachovala se kniha označená signaturou B I Nr. 240, nadesaná »Diarium monasterii Silensis sacri, canditi et canonici ordinis Praemonstratensis in Bohemia«. Knihu založil 1685 Karel Mitis, též Tichý, převor želivský, a pokračováno v ní s menší nebo větší pečlivostí až do počátku XIX. stol.

Zakladatel diaria, převor Karel Mitis, narodil se 15. listopadu r. 1643 v Kutné Hoře. Slipy řeholní složil 2. prosince 1662; filosofii a theologii studoval v Olomouci. Když se stal převorem, zajímal ho historie želivského kláštera, jehož dějinné osudy byly nad jiné pohnuté, a napsal »Epitome seu Compendium annalium Siloensium ab 1131 usque ad annum 1678« a ztracený spis »Anacephaleosin seu compendiosam descriptionem cum veteris, tum novae Siloae cum successione Fratrum«. Svůj skutečně plodný život ukončil ve věku 71 let 2. dubna 1714.

Úprava diaria jest takováto: vlastnímu deníku předchází úvod a řada zpráv z historie kláštera, u nichž není znám den, kdy se sběhly. V další části jest věnován každému dni v roce list, na němž jsou chronologicky zaznamenány jednotlivé události, jak na který den připadly. Zápis týkají se hlavně vnitřních dějin kláštera; zvláště zajímavá jsou data personální, jichž jest v diariu množství nemalé a jež mohou našemu rodopisu posloužiti. Vybral jsem tedy

záznamy tohoto druhu a alfabeticky je seřadil, jak níže následuje; zápisu otiskuju poněkud zkrácené a v českém překladu. Pouze tam, kde šlo o zvláštní důležitost, ponechal jsem původní latinské znění.

1642, XII., 24. narodil se *Ernestus Astorius*, sliby řeholní složil 1664, II., 2., † 1695, II., 16. Otec Jeho Felix Fortunatus † 1679, IV., 9., matka Veronika 1674, IX., 3. — 1702, V., 6. byl přijat do noviciátu Jan *Bechiňský* z Tábora, avšak již 21. srpna »propter insuficientiam suam« propuštěn. — 1715, XI., 7. nastoupil kandidát Dominik *Beránek* z Třeboně. — 1668, II., 2. † Václav *Bernbrach*, otec bratra Sigmunda a 1672, IV., 28. matka téhož Dorota. — 1701, IV., 11. Jakub *Bělohorský*, nejstarší rolník ve vesnici Čečeticích, vulgo Želiv, když šel pole orati náhle zemřel. — 1701, I., 1. obláčka Adama *Bělského*. — 1737, II., 1. obláčka Jana (řeholní jméno Gilbert) *Blážka* z Přibyslavě, jenž po půl roce vystoupil. — 1698, I., 14. svadební veselí urozeného pána Jana *Blovského*. — 1666, VII., 26. ustanoven hejtmanem panství želivského Martin *Branický*; † 1672, VII., 3. — 1681, II., 7. Bedřich *Branický* »monasterii subditus et in brevi artis Paeoniae¹⁾ edocendus«, vraceje se z Jihlavy do Želiva, nedaleko Sedlice spadl do řeky a utopil se. — 1683, VI., 25. složil sliby Jan *Breitenberger* z Třeboně; † 1701, XI., 1. pohřben u sv. Michaela. — 1749, VII., 27. P. Isfried *Brohm* slavil kněžské prvotiny ve svém rodišti Týně n. Vlt. — 1780, IV., 26. † Mikuláš *Brož*, circator. — 1720, XII., 11. přišel do konventa kandidát Josef *Březina* z Poličky. — 1684, I., 31. byl v Červené Řečici pohřeb Christofora *Bukovského*, regenta statků arcibiskupských. — 1723, XI., 4. přišel kandidát Daniel *Bulán* z Kutné Hory.

1694, XI., 15. obláčka Matěje *Cíchy*.

1732, X., 3. přišel do noviciátu Matyáš *Čamský* (řeh. jm. Antonín); † jako podpřevor 1780, VII., 21. — 1645, I., 25. narodil se Fr. Benedikt *Čáp*, sliby složil 1668, II., 2. Otec jeho Adam Vilém † 1660, III., 23. — 1792, III., 23. P. Rafael *Čehula* nalezen ve svém pokoji na stupni u okna mrtev. — 1698, VI., 22. † P. Bernard *Čermák*; otec jeho Jakub † 1632, III., 20. — 1675, VII., 10. »Monasterii subditus Joannes Černý in via, dum pergeret in Moraviam pro reducendis subditis fugitivis, eorumdem instinctu ictu bombardae occisus est«. — 1796, VII., 6. † ve věku 72 let Matěj *Červenka*, byv přes 30 let topičem (calefactor) v klášteře.

1750, VII., 26. † Fr. Jakub *Daněk*, lékárník želivský. — 1720, III., 19. přišel do konventa František *Doubek* z Ledče, oblečen 1720, IV., 7., † 1752, IV., 22. (Řeh. jm. Karel.) — 1732, X., 3. nastoupil kandidát Václav (řeh. jm. Candidus) *Dubský* z Mirotic;

¹⁾ Ars Paeoniae znamená patrně ranhojičství. Viz: Joannes Heinricus, Brümel, Lexicon manuale latino-germanicum, Tomus II., pag. 634: Paeonius, a, um = medicinisch, heilsam; paeoniae herbae = heilsame Kräuter.

† 1778, IX., 28. ve věku 68 let. — 1716, III., 20. přišel z Hradce Králové Josef Dukát do Želiva za praceptoru; † 1717, VI., 4. (»fidibus praeclarus et componista«).

1650, II., 16. složil sliby Siard Falco. Otec jeho Zikmund † 1647, XII., 20., matka Kristina Kateřina 1667, V., 24. — 1715, XII., 1. odpřísahla se kalvinismu a učinila veřejné vyznání víry Marie Kateřina de Felhin, rodem z Pruska, z města Königsbergu. — 1672, XII., 11. † P. Felix Felix. Matka jeho Kateřina † 1668, IV., 18. — 1753, VI., 16. vysvěcen P. Gabriel Flügl; † 1792, VI., 16. — 1782, I., 16. Jan Franich, sedlák klášterní, nesa ze dvora kládu, upadl a zabil se. — 1799, I., 7. † purkrabí želivský Antonín Frank. — 1707, V., 22. přišel kandidát František Bernard svobodný pán de Friedberg. — 1737, II., 2. složil sliby Siard Fritz, † 1781, I., 31. ve věku 74 let.

1751, IV., 6. zemřel P. Václav Gabert, farář v Červené Řečici. — 1669, VI., 13. R R. D. Siard Falco pokřtil Arnošta, syna Jana Jakuba de Gastheim. — 1696, II., 28. R R. D. Candidus odával v Senožatech Františka jun. de Gastheim s vdovou Kateřinou Terezií Bömovou, roz. Klumšteckou. — 1709, X., 1. ženil se v Cerekvici František de Gastheim s Eleonorou de Kaiserstein. — 1687, VII., 1. přišel kandidát Rehoř Golfinger z Třeboně. — 1725, XI., 2. přišel kandidát Jan (řeh. jm. Ondřej) de Gregori z Počátek; sliby složil 1727, II., 2.

1696, VIII., 5. obláčka Jana Bedřicha, syna řečického purkrabí Jana Haabery. — 1707, V., 18. † Heřman Hadrava. — 1723, XI., 4. přišel František Handl z Jihlav. — 1720, XII., 21. přišel kandidát Ignác Hanichhofer z Netolic. — 1707, IV., 12. † Tomáš Albert Hermann, děkan v Ledči; převezen do Želiva a tam pochřben. — 1708, IV., 15. pokřtěn žid Löbl Herschl, rodem Polák, jménem Vojtěch. — 1659, I., 4. † Jan Herz, měšťan jihlavský, otec bratra Štěpána. (Štěpán složil sliby 1656, I., 1.) — 1683, VI., 25. složil sliby Jeroným Hlína z Ledče; 1708, II., 8. zvolen 16ti hlasy z 25 voličů opatem; zemřel 1725, V., 16. — 1709, IX., 1. obláčka Osvalda Hlíny; zemřel 1747, IV., 6. — 1721, VIII., 22. † Jiří Hoda, podpřevor. — 1701, IV., 16. »confugit huc ad asylum Joannes Ernestus Hoffman Micro-Pragensis ob occisum venilliferum. Hinc insalutato hospite ad Lucense monasterium transivit«. — 1732, V., 21. † Laurentius Hojovský, duchovní správce v Košeticích. — 1794, I., 6. † Antonín Holoubek »primus scholarum normalium paedagogus« ve věku 55 let. — 1799, IV., 12. † P. Jan Horáček, farář želivský, ve věku 58 let. — 1713, II., 21. v Košeticích slaven sňatek Maxmiliána de Hornek s Annou Vraždovou z Kunvaldu. — 1715, VIII., 19. odešel z noviciátu František Hrad (?). — 1749, I., 6. složil sliby Ignác Hrdlička. — 1691, XII., 8. obláčka Václava Hružky z Pelhřimova.

mova; 1693, V., 10. složil sliby (řeh. jm. Michael), 1732, XI., 1. vrátil se »propter attrices vires et oculorum defectum« z Humpolce do konventa a 1738, V., 2. zemřel. — 1704, VIII., 31. sňatek Františka *Hružy* s Barborou *Skorkovskou*. — 1705, III., 23. pohřbíval opat v Pelhřimově Václava *Hružu* »caesar. judicem«. — 1708, VII., 4. pohřbíval opat v Pelhřimově Františka *Hružu*, jenž † 2. VII. v Chotěšově. — 1720, II., 2. složil sliby Amandus *Hubálek*. — 1702, X., 27. přišel kandidát Jakub *Hůlka* z Lišova »Bohemus, musicus et utr aquista«. — 1795, V., 31. složil sliby Ferdinand *Hůlka*.

1714, II., 4. pokřtěn židovský hoch z Kostelce a nazván Matyáš *Christianus*: kmotří Ondřej *Rutt*, caesar. judex z Pelhřimova, a pan *Kretzl* se svojí manž.

1703, VI., 2. vysvěcen Augustín *Janoušek*; † 1732, XII., 29. v Opatově. — 1702, XII., 26. propuštěn z noviciátu Antonín *Jausa*. — 1683, VI., 25. složil sliby Jiří *Járy* (?) z Červené Řečice. — 1723, XI., 4. přišel Václav *Jelínek* z Telče; z noviciátu odešel 1724, IX., 24. — 1735, IX., 24. vysvěcen Heřman *Jelínek*; 1748, II., 7. provázel hraběte *Kounice*, jako jeho kaplan a almužník na kongres »universalis pacificationis« a k službě své vzal sebou klášterního poddaného Františka *Vrzáka*, syna Jankovického mlynáře; 1779, XII., 5. »P. Hermanus *Jelínek*, postquam vitae suae cursum a posteriori inter Magnatos consumpsisset et aureae libertati asuetus, in sua senectute in Mediolanum concessisset, ibidem extremum clausit diem suffocatus fumo carbonum, quibus frigoris molestias levare volebat, inventus sedens cum fidibus*).«

1788, IX., 16. zemřel lékárník klášterní a komorník opatův Josef *Kalina*. — 1673, I., 12. P. Hugo *Kheil* »relicto, quem exuerat in novo conventu necdum inhabitato, habitu profugit et ad partes accatholicas transitus ibidem misere periit.« — 1725, XI., 2. přišel kandidát Josef *Kherner* z Třeboně (řeh. jm. Daniel); sliby složil 1727, II., 2., vysvěcen 1733, V., 30. — 1718, XI., 21. přišel kandidát Bernard *Klimeš* z Kutné Hory; z noviciátu propuštěn 1720, II., 23. — 1749, VI., 12. zemřel Jan Alexander *Kloffetius*, děkan v Ledči. — 1677, VI., 12. vysvěcen P. Hroznata *Klos*. — 1674, IV., 8. obláčka Karla *Knia* (řeh. jm. Castulus); matka jeho Salomena † 1666, VIII., 22., otec Pavel 1683, XII., 26. — 1707, XI., 1. přišel kandidát Antonín *Körtner* ze Včelnice. — 1709, I., 6. složil sliby Mikuláš *Kösner*. — 1640, XI., 15. narodil se Leopold *Kötzting*, vysvěcen 1665, VI., 4.; otec jeho Jan Josef † 1669, V., 3. — 1701, IX., 8. propuštěn z noviciátu Karel *Kohout*. — 1739, IV., 5. složil sliby Tomáš *Kostecký*, vysvěcen 1748, VI., 4., † 1789, XII., 15. »primus omnium conformiter ordinationi Regiae in coemetorio com-

*) Heřman *Jelínek* pojalštíl své jméno na Cervetti.

munī ad s. Petrum sepultus». — 1706, V., 13. složil sliby Mikuláš *Kotlas* (řeh. jm. Florian). — 1736, I., 1. zemřel P. Gilbert *Krotký*. — 1785, V., 18. zemřel v praemonstrátském semináři u sv. Benedikta v Praze subdiacon Evermod *Křepinský*. — 1725, XI., 2. nastoupil kandidát Antonín *Křížek* z Černovic. — 1718, XI., 14. nastoupil kandidát Ignác *Kubálek* z Rychnova. — 1697, VI., 1. vysvěcen Norbert *Kutnohorský*; zemřel 1747, IV., 16.

1668, IX., 7. »Ill. D. Joannes Christoforus Adalbertus de *Leskovec* admittitur cum sua Jll. D. uxore Catharina Barbara nata de *Weitmille* ad confraternitatem et sepulturam. Hic contra cessit monasterio suis gentilibus insignibus, duabus furcis in campo rubro.« — 1678, IV., 26. zemřela Kateřina Barbora *Leskovcová*, rozená z *Weitmille* a ve zdejším kostele pohřbena. — 1680, VII., 29. † na Božejově Jan Kryštof Vojtěch *Leskovec* a v kostele Narož. Panny Marie pochován. — 1723, IX., 23. pohřbena ve hrobce Leskovců Anna Sylvia, jež † ve věku 86 let v Želivě. — 1713, VI., 8. † P. *Liborius*, provisor a lékárník. — 1706, II., 2. složil sliby Eustach *Linhartek*. — 1715, V., 26. † subdiacon Bernard *Liška*. — 1780, I., 10. † Josef *Loret*, děkan v Červené Řečici a tit. kanovník. — 1726, VI., 25. † P. Petr *Lustig*.

1752, IX., 27. přišel kandidát Václav *Macák* z Hradce Králové. — 1688, VIII., 18. »P. Carolus *Mitis* et Fridericus intererant morti personae nominae *Magdalene* Rzeczii justificatae propter infanticidium, quae capite plexa et postea pilo transfixa fuit.« — 1796, V., 6. † P. Tobiáš *Majer*, byv dlouho před tím raněn mrtvici. — 1731, IX., 8. oddával RR. D. Opat v Hořepníce Antonína *Malovce* s Františkou z *Běšin*. — 1694, XII., 31. instalován nový hejtman Gabriel *Mandel*. — 1683, IX., 7. složil sliby Florian *Manner*, zemřel 1699, III., 3. — 1729, VI., 15. zemřel *Martin*, otec bratra Amanda; pochován v kostele u sv. Petra. — 1687, VII., 1. přišel kandidát František *Martoneli*, Ital. — 1686, VI., 1. P. Celestin pokřtil hocha *Matěje* »qui medii anni infantulus a matre vaga et ignota relictus et inventus fuit. Patrinum egit, qui illum hucusque fovit, Christoforus Adalbertus *Kraus*.« — 1796, VIII., 6. »Diem supremum claudit famosus pictor Antonius *Maulpersch*, qui pro nostra ecclesia pinxit duas imagines s. Norberti et Hermanni.« — 1792, XII., 22. zemřel P. Jan *Melzer* ve věku 85 let. — 1683, XII., 8. obláčka Matěje *Míky* z Pelhřimova; 1685, VI., 10. odešel z kláštera a r. 1689 v Praze zemřel. — 1735, IX., 24. vysvěcen Jan *Mölzer*. — 1687, X., 19. přišel kandidát Adam *Mraczný*; pro oční vadu byl propuštěn. — 1678, II., 2. obláčka Bonifáce *Mülera*; † 1700, IV., 30.

1786, III., 16. pokřtěn Josef *Navrátil* z Brtné. — 1717, X., 4. přišel kandidát Ignác *Netolický*. — 1711, X., 18. obláčka Karla Netoličky z Třebíče. — 1650, II., 16. složil sliby Heřman *Nigrin*;

1672, III., 5. spadnuv s okna domácí kaple, zlámal si obě nohy. — 1695, VIII., 15. složil sliby Alexius Noskovský. — 1720, II., 23. propuštěn z noviciátu František Novotný z Třeboně; připsáno jinou rukou »qui Trebonae agens communitatis oeconomum 1731 obiit in Domino«.

1688, I., 17. stal se hejtmanem želivským Ondřej Martin Paber. — 1659, II., 28. zemřel P. Pavel Padertus, farář ve Vojslavicích. — 1750, V., 23. vysvěcen Hadrian Pachmann. — 1686, VI., 15. »Fr. Venceslaus Papírek conversus iterum, sed sine ceremoniis habitum induit.« — 1706, I., 11. propuštěn z noviciátu Jan Paulini z Kamennice. — 1752, IV., 24. nalezen na zemi P. Štěpán Perner mrtev, patrně byv raněn mrtvicí nebo zlámal si vas; byl stár 76 let bez 5 měs. Pohřben ve velkém kostele před spovědnici, proti oltáři sv. Norberta. — 1796, II., 3. zemřel Antonín Phleger, hospodářský správec, ve věku 35 let. — 1749, I., 6. obláčka Bedřicha Piczky, jenž ukončiv téměř noviciát, odešel. — 1723, XI., 4. přišel kandidát Karel Pichmann z Pelhřimova. — 1715, XI., 7. přišel kandidát Josef Pirchan z Počátek. — 1659, XII., 7. zemřel Evermod Plantus, klerik. — 1797, V., 20. Václav Pleskot »propter vitam inordinatan« vyloučen z generálního semináře v Praze. — 1651, IX., 22. vysvěcen Gottfried Pollinger, sliby složil 1652, VIII., 15., zemřel náhle 1678, V., 6. Matka jeho Anna † 1640, III., 3., otec Jan 1648, III., 9. — 1707, VIII., 1. odešel z noviciátu Matiáš Pospíchal z Prahy. — 1720, I., 15. přišel kandidát Sigmund Possík z Chudenic. — 1725, IX., 4. zemřel P. Benedikt Prachin ve věku 51 let. — 1723, XI., 4. přišel kandidát Václav Prczmánn z Týna n. Vlt. — 1732, X., 2. přišel kandidát Baltazar Priqueus z Mladé Boleslavě. — 1680, XII., 3. zemřela Dorota Půdová, matka bratra Ondřeje; 1680, XII., 5. zemřel otec téhož Jan Matyáš.

1706, XI., 1. obláčka Jana Reynera. — 1737, II., 2. složil sliby Godefríd Rokos. — 1799, I., 28. † Václav Rokos, konventní sluha. — 1661, VIII., 9. † Vít Rösler. — 1678, IX., 8. obláčka Dominika Růžičky, sliby složil 1680, I., 6., zemřel mrtvicí jako senior konventuálů 1729, IV., 5. Otec jeho Bartoloměj † 1683, III., 20. — 1664, VII., 13. † Mikuláš Rychetský, otec P. Norberta. — 1693, XI., 19. † Jan Rychetský, rodem ze Senožat, poddaný kláštera; filosofii studoval v Olomouci. »Jesuita fuit plus minus 15 annis. Soc. Jesu valefacto Siloam venit et RR. D. Stephani camerarium tandem granarium et pharmacopoeum simul 47 annis egit. In conjugio annis 31 vixit, anno aetatis 75 obiit et ad s. Petrum penes modernum ossarium requiescit cum conjugae Rosaria.«

1716, I., 6. »Proffessionem fidei emisit Doxanae in praesentia Reginae Poloniae et Ducissae Saxoniae amicus D. Cardinalis a Sach-senseutz praesente eo; eius filius ante aliquot dies Avenione etiam

abiuravit Lutheranismum.« — 1693, VI., 16. † P. Kašpar *Samek*; matka jeho Anna † 1652, IX., 13., otec Samuel 1658, IV., 28. — 1726, I., 13. Martin *Scrabo*, purkrabí želivský, povyšen na hejtmana; † 1738, VI., 22. u přítomnosti svého syna Daniela, proffessa novoríšského. — 1725, V., 30. † Leopold *Senex*, apothecarius želivský. — 1752, IX., 27. přišel kandidát Josef *Scharinger* z Třeboně. — 1720, IV., 7. složil sliby František Bartoloměj *Schebesta*. — 1706, II., 2. složil sliby Daniel *Schindler*. — 1645, III., 6. narodil se Václav *Schmidt*; sliby složil 1664, II., 2. — 1657, III., 1. narodil se Engelbert *Schmidt*; 1678, V., 8. vstoupil do praemonstrátského kláštera v Jeruši, později přišel do Želiva; zemřel jako senior a farář v Mladém Brášti 1736, III., 23. — 1666, V., 9. † Eliáš *Schmidt*, hejtman želivský. — 1717, X., 4. přišel kandidát Filip *Schmidt* z Bystrice. — 1589, I., 1. † Kašpar *Schönauer*, opat v Zábrdovicích a Želivě. — 1703, VI., 2. vysvěcen Ambrož *Schönhart*. — 1711, IX., 11. přišel kandidát Laurentius *Schuster* z Jindřichova Hradce. — 1739, XI., 14. † v Humpolci farář Quirin *Schuster*. — 1706, XI., 1. obláčka Bartoloměje *Slavíka*. — 1683, VI., 23. složil sliby Christophorus *Smutný* z Kumžaku; † 1697, II., 6. v Praze v semináři u sv. Norberta a pochován na Strahově. — 1716, VI., 20. † pelhřimovský děkan *Smutný*; pochován 23. v kapli Bolestné Panny Marie před branou města. — 1664, VI., 7. vysvěcen František *Sperling*; † 1683, X., 7. Otec jeho Pavel † 1657, II., 4., matka Kateřina 1680, IX., 8. — 1715, I., 8. přišel kandidát Antonín *Sperling* z Kolína (řeh. jm. Urban); † v 28 letech 1723, VII., 5. Otec jeho byl primasem v Kolíně a † 1722, X., 19., pochován v Kolíně »in maiori eccllesia«. — 1797, X., 22. učinil v želivském kostele vyznání víry akatolický pastor z Humpolce Vojtěch *Spinnar* se svojí manželkou. — 1664, II., 2. složil sliby Vojtěch *Staropražský*; otec jeho Václav † na faře humpolecké 1681, VI., 27. — 1644, IV., 10. vysvěcen Václav *Steinbrecher*; — 1646, IV., 26. složil sliby Augustin *Steinbrecher*, † 1657, IV., 21. (»Secundus post recuperationen proffesus«.) — 1649, VI., 13. RR. D. *Stephán*^{*)} na cestě do kláštera luckého byl v Nové Říši raněn mrtvíci. — 1715, I., 8. přišel kandidát František *Streidl* z Viškova. — 1715, II., 2. obláčka Františka *Streita*. — 1649, II., 16. obláčka Milona *Strobla*, sliby složil 1651, IV., 6. Byl provisorem; 1678, I., 13. z 19 hlasů zvolen 12ti opatem; matka jeho Waltburga † 1639, II., 13., otec Pavel 1677, IX., 19. — 1718, XI., 14. přišel kandidát Josef *Strol*. — 1696, XII., 7. obláčka Jana *Střechovského* z Pelhřimova. — 1700, IX., 20. propuštěn z noviciátu Pavel *Studnička*. — 1644, IV., 10. vysvěcen Lukáš *Sutor* (*Schuster?* Švec?); sliby složil 1646, IV., 26. (řeh. jm. Norbert),

^{*)} Stephán Magni, opat želivský.

† jako senior a podpřevor 1688, II., 13. mrtvici. Matka jeho Justina † 1662, XI., 8. — 1661, X., 21. † Fr. Rudolf *Syneček*.

1718, XI., 14. přišel kandidát František *Šebesta* z Brna. — 1655, VIII., 9. přijat za bratra Ludolf *Širůček*; matka jeho Magdalena † 1651, XII., 23. — 1657, I., 5. obláčka Vítka *Škurby*; † 1714, VIII., 5. ve stáří 78 let. — 1653, I., 29. narodil se Kandidus *Švenda*, sliby složil 1673, IV., 2., vysvěcen 1679, II., 25. Otec jeho Řehoř † 1680, X., 12. — 1726, I., 13. stal se purkrabím Karel *Švenda*, kontribuční písar.

1685, V., 30. poslán František *Tichý*, poddaný kláštera, na učení ranhojičství (*ars Paeoniae*) k Janovi Arnoštovi *Kauzmanovi* do Jihlavы. — 1695, X., 30. Martin *Tichý*, jsa novicem jeden rok, odešel do Prahy. — 1711, IX., 11. přišel kandidát Jan *Tománek* z Kouřimě; zemřel na Moravě 1751, XII., 9., pochován v kostele strážkovickém. — 1723, XI., 4. přišel kandidát Josef (řeh. jm. *Liberius*) *Trinkl* z Chýnova; † 1739, III., 6. v Modletíně, pohřben v Želivě, v hrobce bratří. — 1747, IV., 11. † na faře senožatské Kylian *Turek*.

1732, X., 3. přišel kandidát Josef *Ulrich* z Prahy; † 1793, I., 11. (řeh. jm. *Dominik*) ve věku 76 let. Otec jeho Jan † 1734, III., 15. ve věku 84 let, matka Katerína 1749, IX., 29. ve věku 68 let. — 1707, II., 17. složila vyznání víry Anna Regina *Ungara*, kalvinka.

1702, I., 22. *Valenta*, švec, jda z kostela zemřel. — 1695, X., 26. přišel kandidát František *Vaněk* z Dačic. — 1665, VIII., 28. obláčka Josefa *Veselého*; otec jeho Ondřej, primátor v Nové Říši, † 1687, VII., 7. — 1797, IV., 26. utopil se v řece za dvorem pětiletý syn sládka *Veselého*. — 1736, I., 20. vstoupil do noviciátu hrabě František (řeh. jm. *Marian*) *Věžník*; sliby složil 1737, II., 2. — 1725, XI., 2. přišel kandidát Jan *Vidinský* z Pacova, sliby složil 1727, II., 2. vysvěcen 1733; V., 30. — 1685, I., 1. † Bedřich *Vietor*, farář v Dolních Kralovicích; otec jeho Kryštof † 1663, VI., 29. — 1702, X., 27. přišel kandidát Bernard *Vindeger* z Moravy. — 1734, VI., 19. vysvěcen Bedřich *Vocelka* z Kolína. — 1695, XI., 12. přišel kandidát Matěj *Vondrášek* z Jindř. Hradce (řeh. jm. *Sebestián*); několikrát raněn mrtvici † 1725, V., 27. — 1691, V., 28. pohřbena v Želivě Regina Konstancie *Vraždová*. — 1713, IV., 30. † Ferdinand *Vražda* z Kunvaldu. — 1734, II., 1. Katerína (manž. Františka *Vraždy* z Kunvaldu) převezena z Berouna, kde 27. ledna zemřela, do Želiva a tu v kostele pohřbena. — 1748, IX., 7. vstoupil do noviciátu Florian *Vražda* z Kunvaldu; řehol. jméno odkrzel Norbert. — 1778, XI., 6. Václav *Vrzák*, ukončiv téměř noviciát, odešel. — 1797, IV., 1. zemřela Barbora, manž. hospodářského ředitele *Vrzáka*, roz. *Fetter-ová*. — 1687, I., 17. propuštěn hejtman Želiv-

ský Jiří Ferdinand *Vydra*; šestiletý syn jeho Ignác byl 1684, VIII., 13. pohřben v kostele sv. Petra.

1781, VI., 14. zastřelil se P. Bedřich *Weiser*.

1797, I., 25. † P. Godefried *Zahálka*. — 1737, I., 5. přišel kandidát Václav *Zahradník* z Mladé Boleslavě (řeh. jm. Augustin), vyšvěcen 1745, VI., 12. — 1751, VIII., 10. † P. Václav *Zahradník* ve věku 73 let 8 měsíců. — 1679, VII., 16. Celestín *Zajetius*, byv po několik let církevním knězem, přijal šat praemonstrátský.

1696, V., 2. zemřel P. Augustin *Želivský*; otec jeho Václav † 1646, IX., 3., matka Uršula 1682, VII., 13.

A. Markus a J. Pilnáček:

Znamení a znaky nešlechticů.

II.

Zkoumáme-li znaky fysických osob nešlechtických po stránce jejich vnějšího vzhledu, shledáme v nejstarších dobách podstatný rozdíl mezi nimi a znaky šlechtickými. Znaky měšťanů odlišují se namnoze dlouho do 15. i 16. století od šlechtických znakovými figurami, jsouce odvozeny od domovních znamení nebo kamenických značek v podobě všelijak lomených a křížených čar, jen zdánlivě všelijak, ve skutečnosti zcela soustavně sestavovaných. Jiný velmi podstatný rozdíl mezi znaky šlechticů a nešlechticů jest však ten, že občanské znaky nejstarší mimo štít a znakové znamení nemají ani hclmice s přikryvadly, ani klenotu. Tento rozdíl jest tím nápadnější všude tam, kde se vyskytují šlechtické i měšťanské erby vedle sebe, jako na př. v kpcionálech kostela sv. Jakuba v Brně (nyní v tamním městském archivu), se znaky malovanými z roku 1499. Podobně na vídeňských náhrobcích ze století 16. vidíme patrně, že kdežto šlechtické erby jsou úplné s helmy, klenoty a přikryvadly, znaky měšťanů vedle nich se omezují na štít se znakovým znamením. Ale později, jmenovitě když se nešlechticům propůjčovaly znaky erbovními listy, znaky neurozených se připodobnily šlechtickým téměř úplně. Obojí řídily se povšechnými pravidly heraldickými, jen bývalo pravidlem, že helm na štítu erbovníkově měl vždy býti zavřený a nezdoben korunou¹⁸⁾). Ovšem pra-

¹⁸⁾ Zedlers Grosses vollständiges Universal-Lexikon. XII. 1735, str. 1298: »In denen Wappen werden entweder offene oder zugethane und geschlossene Helme geführet. Vor diesen war kein Unterschied darinnen. Heute zu Tage bleiben sie (sc. die geschlossenen Helme) dem Bürger-Stand alleine, wie wohl auch von demselben diejenigen, so adelicher Freiheiten geniessen, einen offenen Helm führen«.

vidlo to nebývalo vždy dodržováno, a nalézáme otevřené i korunované helmy nad štíty jmenovitě oněch osob stavu občanského, jež svým postavením společenským čítaly se k stavům vyšším, jako doktoři, panští hejtmané, a pod. Znaky propůjčené erbovním listem měly pak se šlechtickými společně také to, že byly dědičné.

Kde máme co činiti se znameními a znaky, jež osoby neurozené si volně osvojovaly, tu nacházíme, že někdy velmi podstatně od šlechtických se lišivají, jindy rozdíly nebývají žádné. Velmi dlouho u měšťanů udržely se ve štítu kamenické značky a domovní znamení s lomených čar, tvořících kríže, trojúhelníky, atd. Byl v tom celý složitý systém, téměř jakési tajné písmo, z něhož zasvěcenec mohl vyčísti, v kolikáté generaci rodu znamení toho se používá¹⁹⁾. S takovými znameními se setkáváme dlouho do nového věku (viz vyobr. č. 1—3); lišila se zajisté značně od jinak nejobvyklej užívaných figur znakových. Naproti tomu ani tvarem štítu, ani figur mnohé znaky nešlechtické neliší se od šlechtických, jak jsou nám toho dokladem na př. znaky nejstarších městských rodin pražských na Staroměstské radnici²⁰⁾. Jest často za těžko, rozlišovati podle znaku bohatého měšťana od nezámožného vladyky, zvláště usidlil-li se také ve městě a sám se zval měšťanem. Ovšem vždy tu zůstal rozdíl právní: kdežto šlechtic se s erbem rodil, nešlechtic, měšťan jen erbu »užíval«²¹⁾.

Pramenem pro poznávání znamení a znaků nešlechticů jsou jednak erbovní listy a příslušné spisy, pokud se zachovaly, illustrované kroniky, kancionály, znaky na radnicích, městských domech, náhrobnících, na kostelních lavicích, na domácím nářadí a pod. Ale nejhojnější počet občanských znaků zachoval se po archivech na písemnostech v podobě pečetí, jmenovitě z doby od 16. do 19. století. Právě tato okolnost, že daleko největší část materiálu se nám zachovala v kameni, kovu nebo vosku, a jen mizivou část známe z barevných vyobrazení nebo popisů, jest toho přičinou, že u převážné většiny občanských znaků neznáme původních jejich barev. Na ty můžeme

¹⁹⁾ Back, Steinmetzzeichen. Altenburg 1861. — Srv. Ottův Slovn. N. XIII. str. 851/2. — Četné rodinné značky na náhrobnících viz porůznu v jednotlivých svazcích Soupisu památek, na př. Kolínsko str. 66, Sušicko str. 129, 131, a j.

²⁰⁾ Teige-Herain, Staroměstský rynk v Praze. I. Praha 1908, tab. LIV. a LV. — Srv. znaky pražských Rostů a Lempfulerů z XIV. stol. na místech uvedených výše v pozn. 1.

²¹⁾ Doklad toho z 19. listopadu 1530: když bohatý měšťan Bohuslav Ondřejovic Vodňanský rucíl vedle Diviše Malovce z Libějovic za dluh Kašpara Litochleba ze Strachotína, neohlašují zpečetění všichni tři v téze formuli, nýbrž napřed oba šlechtici dali »tomu na zdrženie... pečeti naše vlastní... přitisknuti k tomuto listu« a teprve za tím, zcela odděleně následuje: »Já Bohuslav Vodňanský sek rét svůj, kterého o běcně užívám, též jsem přitisknuti dal na svědomí«. (Schwarzenb. archiv v Třeboni, Fam. Litochleb).

usuzovati jen podle všeobecně platných pravidel heraldických, jež znají z barev žlutou (zlato), bílou (stříbro), červenou, modrou, zelenou a černou, a předpisují, že vždy se má klásti barva na kov (zlato, stříbro), nebo opačně, nikdy ne kov na kov nebo barva na barvu. Obyčejně druží se k sobě žlutá (zlatá) s modrou nebo černou, bílá (stříbrná) s červenou, modrou nebo černou. Starí rádi volívali barvy živé a při tom přihlíželi k vzorům přírody: husu volívali bílou v modrém poli (voda či vzduch!), rybu zlatou nebo stříbrnou rovněž v modrém (voda!), mlynářské kolo žluté (dřevěné!) také v modrém (neboť mlýn stojí na vodě), jelen v poli zeleném (les), atd. U figur značících postavy lidské, zvířecí nebo stromy, květiny, zbraně, budovy, hradby a pod. dlužno předpokládati, že byly myšleny v barvách přirozených, jak se ve skutečnosti vyskytují.

Erbovní figura na znacích nešlechtických přičasto narází na jméno, původ nebo povolání majitele. Tak Ryba dal si do štítu r y b u, Čáp č á p a, Lipovský (Lintner) l í p u, Draxler (Soustružník) pokosmo dva s o u s t r u ž n i c k é n o ž e (obr. 11); Novotný, jenž pocházel z Č. Kostelce a tudíž se zval a psal Novotný-Kostelecký, vzal si do znaku k o s t e l; Jaroška, jenž byl myslivcem, pečetil j e l e n e m nebo z k ř í ž e n ý m i p u š k a m i a l o v e c k o u b r a š n o u, Strauss - p š t r o s a (obr. 12), důstojník měl ve znaku buď m e č, š a v l i, d ě l o nebo v úbec v á l e č n é e m b l e m y (bubny, prapory, atd.), namnoze podle druhu zbraně, jemuž náležel, u č e n c i buď k n i h u, m e č a v á ž k y (právníci), s o v u, f a s c e s (obr. 21) a pod., řemeslníci odznaky svého řemesla (cechu), atd.

Občanské znaky po vzoru šlechtických nejčastěji skládají se rovněž ze štítu, helmy s přikryvadly a klenotem. Někdy jsou celkovým tvarem šlechtickým tak podobny, že tu není téměř rozdílu, jindy však přece se značně odlišují. Především tvar štítu bývá nejčastěji oválný, což u šlechtických bývá zřídka, nebo všelijak vykrajaný. Přilba na nešlechtických znacích — jak již bylo připomenuto — má vždy býti k o l č í, t. j. zavřená, nikoliv otevřená (t. zv. turnajská), na ní pak nemá býti nikdy koruna, leda točenice. Jako klenot na přilbě u nešlechtických znamení opakuje se někdy figura znaku, buď celá nebo z části (»rostoucí«), nejčastěji však buď tři pštrosí pera nebo jedno či dvě křídla, leckdy také rohy. A tu nacházíme začasté odchylky, vyplývající buď ze snahy, odlišiti znak přece jen od erbu šlechtického, nebo z menší dovednosti rytcovy, že helma velmi podstatně se odlišuje od obvyklého tvaru heraldické přilbice, nebo místo ní na př. u kněží nacházíme umrlčí lebku, nebo u myslivců jelení či srncí hlavu s parůžky, a pod.; přikryvadla bývají jen všelijak vinutými ozdobami napodobena.

Po stranách přilby nacházíme na občanských pečetích (ovšem též u šlechtických, ač tam bývá v opise kol dokola nejčastěji celé

jméno) začáteční písmena jména majitelova. Bývá jich dvé až čtyři, zřídka více. Po pravé straně přilby bývají písmena jména (nebo jmen) křestního, po levé jména rodového. Od 17. století bývalo zvykem užívat dvou jmen křestních, a mimo to k jménu rodovému přidávali si ještě jméno původové. Tak na př. Ignác František Zahrádka, pocházejí z Č. Brodu, zval se Zahrádka-Brodecký, a v jeho pečeti objevují se písmena I. F. — Z. B. Jestliže jeho syn, protože se narodil v Jindřichově Hradci, se zval Zelenkov-Hradeckým, a pečetil pečtidlem po otci zděděným, je tu pak ovšem nesrovnalost, když místo očekávaného »H« nacházíme »B«. Takové případy se ovšem přiházejí častěji.

Odezíráme-li od měšťanských erbů, jež byly erbovním listem uděleny a propůjčeny, a tudíž se dědily nebo mohly a měly se děditi s generace na generaci, jako erby rodů šlechtických, nacházíme u samovolně volených znamení občanských po staletí trvající dědičnost poměrně jen řídcejší, ač dokladů pro dědičnost jest také hojně. Je to vysvětlitelné do jisté míry tím, že osvojený občanský znak nebyl právně podložen, že byl spíše jen trpěn a vyplýval více z mody, než z tradičního uvědomění rodového. A tak když pominula móda, vnuk odložil znakovou pečeť, které užíval jeho otec a děd. Ale tato občanská znamení nejen se všude nedědila důsledně v občanských rodech s pokolení na pokolení, jako tomu bylo u rodů erbovních a šlechtických, nýbrž i leckdy rodní bratří užívali každý jiného znamení²²⁾, ba někdy i jedna a táž osoba mění svůj znak²³⁾.

Necht tedy občanská znamení mají mnoho společného se znaky šlechtickými nebo odlišného od nich, vlastivědný badatel nemůže jich přejít bez povšimnutí, kdekoliv se s nimi setká. Již před sedmdesáti lety upozornil Mauric Trapp na znaková znamení nešlechtických rodů, vybízeje k jejich soustavnému sbírání, »aby srovnány a vyloženy býti mohly. Sehnal by se tak monumentalní materiál pro historii měst, měšťanstva, jeho činnosti literární, umělecké i řemeslné, a když by se štítky mezi sebou porovnaly, vysvětlilo by se zajisté to a ono zatemnělé místo po knihách městských«²⁴⁾. Ale zvlášt rodov-

²²⁾ Tak Světecký ve svých Třeboňských pamětech, I. 283, uvádí tento doklad: »...tento Václav Braun se nesrovnává s bratrem svým, organistou a kantorem vintrberským, ... v pečovtě, nýbrž užívá takového, jaký jsem při svrchu podotknutým psaní spatřil, a tak nevím, jest-li který z nich má pečeť podle předků anebo jen snad každý podle své hlavy«.

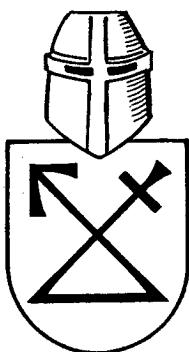
²³⁾ Adam Karel Herzschläger, měl roku 1690, když byl hejtmanem na Plumlově, gryfa ve štítu i co klénot — o deset let později jako hejtman panství Zábřeha má na štítu srdce se dvěma liliemi a za klénot na přílbě ruku držící kladivo. Vyvolil si tu zřejmě t. zv. mluvící znak : srdce (Herz) pod bušícím kladivem (schlagen).

²⁴⁾ Památky Archaeolog., VI. 1865, str. 62.

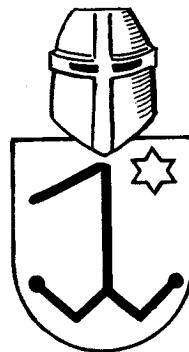
1.

Znak měšťana Olomouckého
Jana Hanapera
z r. 1437.
(Pilnáček, str. 545.)

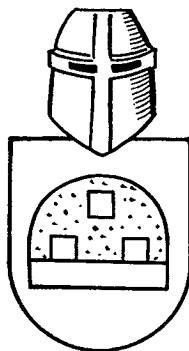
2.

Znak měšťana Olomouckého
Vavřince Řemenáře
z r. 1456.
(Pilnáček, 545).

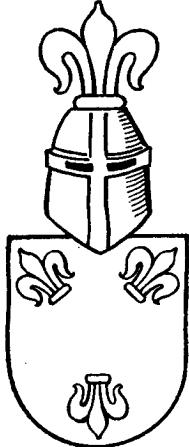
3.

Znak Jana Karnara
v Brně r. 1559.
(Pilnáček, 543.).

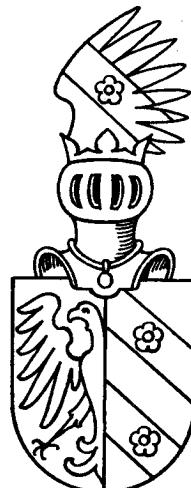
4.

Znak Brněnského měšťana
Jindřicha Stubnara
z r. 1319.
(Pilnáček, 542).

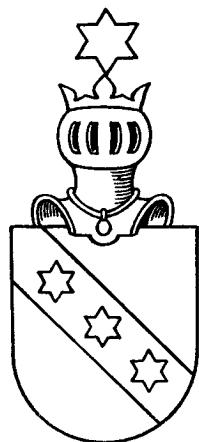
5.

Znak Olomouckého měšťana
Hanuše Weigla z r. 1456.
(Pilnáček, 544).

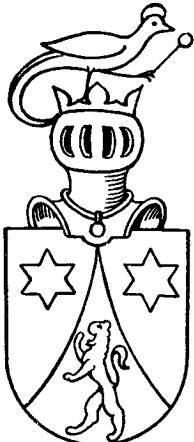
6.

Pečeť
Jana Jiřího Suchomela
v Brně r. 1676.
(Pilnáček, 547).

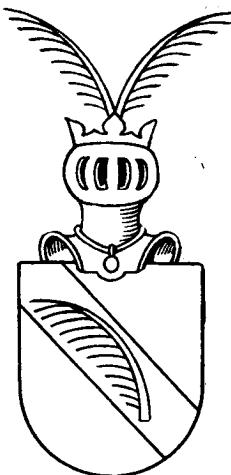
7.

Karel Albrecht, měšť.
v Uničově, 1631.
(Pilnáček, 567).

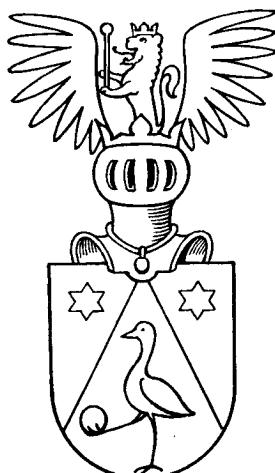
8.

Dr. Pavel Jan Albrecht,
Brno, 1651.
(Pilnáček, 567).

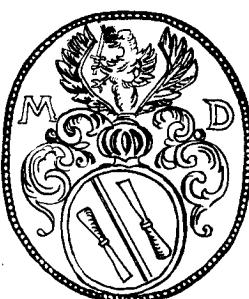
9.

Kníž. Liechtensteinský úřed.
F. J. Palma, 1690.
(Pilnáček, 547).

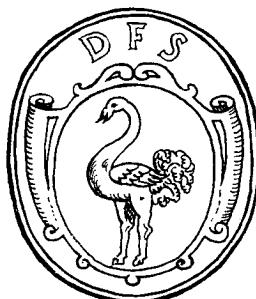
10.

Registrátor král. tribunálu
v Brně J. A. Klug, 1696.
(Pilnáček, 563).

11.

Znak z pečeti hejtmana
panství Třeboňského
Matyáše Draxlera, 1705

12.

Znak z pečeti Daniela Frant.
Strausse, správce ve Bzí,
1706.

pisec občanského rodu musí si také všímati, zda a jakého znamení nebo znaků užívali členové dotyčného rodu, i když tu nebude moci tak často a spolehlivě činiti závěrů podobných, jaké při stejnosti znaků vyplývají u rodin šlechtických. Rodopisci takový rodový znak nešlechtický poví mnoho o zálibách, společenském postavení určité osoby nebo rodu, vždy pak jest cennou rodovou památkou, které přísluší patřičné místo v genealogii rodu, v rodinné kronice. Tam patří správný popis a vyobrazení podle nalezeného originálu. Také pro dějiny umění, domácího uměleckého průmyslu, pro dějiny kulturní jsou i občanské znaky pramenem poznání. Bude pak záležet na jednotlivém rodopisci, chce-li znak, jehož jednotlivci nebo i generace příslušníků kdys dávno užívali, prostě zaregistrovat v archivu a genealogii rodiny, či vzkřístiti k novému životu. Příležitostí k upotřebení znaků v soukromém životě jest dosti. Na knižních značkách, dopisních papírech, jednotlivých kusech uměleckého průmyslu (pohárech k památným událostem v rodině, na jídelních příborech, porculánu, sklu, majolikách, stříbře), zvláště pak na pečetidlech rodový znáček vždy důstojně se může vyjímati a jest projevem i pěstěním rodové tradice. Není-li znaku používáno nevkusně a nemístně (»procovský«), vždy jest mu dátí přednost před pouhými monogramy, jež rázovitostí a jedinečností ztěží se mu mohou rovnati. Krásné bývalo umístění znaků i na krbech, nábytku, portálech a náhrobcích. Konečně sluší vzpomenouti, že staré obchodní domy, firmy nakladatelské, závody průmyslové, mají možnost svým rodovým znakům popřáti čestného místa v obchodních značkách pod zákonitou ochranou.

Rodový znak jest symbolem rodu — není divu, že nejedna rodina občanská s uvědoměním rodovým zatouží po takovém znamení, ale marně se v dokladech své genealogie po něm pídí. Nemajíc možnosti užívat starého, v rodu již se vyskytujuvšího znaku, musí — chce-li splnitи svoje přání — osvojiti si nějaké znamení nově sestavené. Počinání podobné musí být ovšem zůstaveno zralé úvaze a vkusu toho, kdo podobné znamení si volí. Tam, kde studium rodopisné i v občanských rodinách již od delší doby zaujalo širší kruhy, jako na př. v Německu, jest osvojování nových znaků věcí dosti běžnou. »Der deutsche Herold«, orgán genealogicko-heraldické společnosti »Herald« v Berlíně, přináší v každém čísle vyobrazení a popis dvou takovýchto nově volených znaků občanských, jež ovšem musí být sestaveny podle všech pravidel heraldiky, umělecky provedeny podle starých dobrých forem a přece přizpůsobeny modernímu pojetí. Je zajímavovo, že tam nacházíme občanské znaky, zvolené i rady českého původu: tak v ročníku 1932 na str. 71 jest vyobrazen a popsán znak rodu Čermáků (píšících se ovšem Czermak), pocházejících z Českého Brodu podle návrhu Dr. Wilh. Czermaka v Berlíně-Lich-

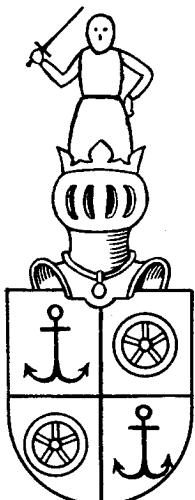
terfeldu. Znak ten, jehož vyobrazení tuto otiskujeme (obr. č. 23), popisuje se takto: štít rozpůlený, v horní černé polovině dva (ondřejovsky) zkřížené stříbrné meče, v dolní stříbrné polovině ležící červený paroh jelení. Na přílbě s černou a stříbrnou točenicí mezi jeleňimi parohy červené barvy špicí vzhůru vztýčený stříbrný meč; přikryvadla na pravo černé a stříbrné, na levo červené a stříbrné barvy.

Podobně přináší týž časopis v r. LXV. 1934, str. 46 další nově zvolený znak z Čech pocházející rodiny Schmolla (snad původně Smola, nebo Šmola): stříbrný štít dole zakulacený, v něm červené břevno, na němž spočívá zlatá dělová hlaveň; nahoře i dole břevno provázejí 3 červené dělové koule. Klénot: dělová hlaveň vztýčená mezi dvěma červenými křídly s bílým břevnem, v němž tři červené dělové koule. Přikryvadla: bílá a červená.

V Sasku bylo počátkem tohoto století opět zavedeno vydávání erbovních listů: udělením znaku měly být vyznamenávány osobnosti o zemi zasloužilé. Erby uděloval král na návrh ministerstva vnitra, při němž ustaveno z jistiny věnované přáteli rodopisu »Saské nadání pro studium rodové«, jemuž připadl úkol vyhotovovat erbovní listy. Politickým převratem tato instituce nevzala za své, nýbrž pokračuje ve své činnosti, podávajíc zájemcům o občanské znaky pečlivé informace a vyhotovujíc je podle zásad heraldických odborně školenými malíři²⁵⁾). Ale nemusíme dokladů pro nové občanské znaky hledati tolíko za hranicemi. Při knize Adolfa a J. Weniga, Bohatýrské zvěsti, je frontispice, na níž autoři zobrazili svůj znak: doleva nakloněný, dole zašpičatělý štít rozpůlený, v jehož horní černé polovině bílé písmeno »W«, v dolní bílé totéž písmě černé se spatřuje. Na štítu doleva obrácený kolcí helm s přikryvadly (barvy nejsou patrné), jako klénot černobílé křídlo, rovněž doleva hledící (obr. č. 22). že pak záliba v rodových znameních nezanikla ani v dnešní době, mohli bychom souditi z noticky proběhnuvší před časem denním tiskem²⁶⁾), kde se praví, že řada našich zahraničních

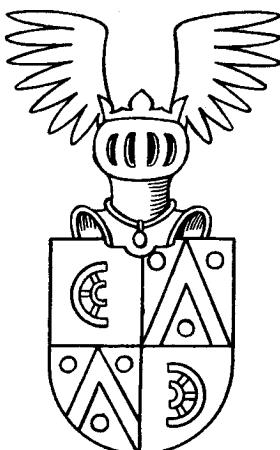
²⁵⁾ Ovšem za úplatu. Za vyhotovení erbovního listu na kartonu ve foliovém formátu požaduje od 100, na pergameně v kožené nebo plyšové mapě od 500 marek výše.

²⁶⁾ Agrární noviny, r. II., č. 18 ze dne 7. května 1926. — Dlužno poznámenati, že ani veřejné užívání podobných »znamk« není u nás zapovězeno, neboť zákon ze dne 10. dubna 1920, č. 243 Sb. z. a n., jímž se rozšiřuje a doplňuje zákon o zrušení šlechtictví, řádův a titulů ze dne 10. prosince 1918, č. 61 označuje a trestá jako přestupek podle §u 6, odst. 1. toliko »úmyslné a veřejné užívání šlechtických titulů, erbů, řádů, vyznamenání, jež byly záknem z ušeny, nebo snahu, takovým způsobem naznačiti své bývalé šlechtictví«. Znamení a znaky nešlechticů nejsou »šlechtickými erby« ve smyslu vedených zákonů, ani nemohou naznačovati nějaké »bývalé šlechtictví«. — Znamenitý znatel práva znakového Dr. iur. F. Hauptmann ve své rozsáhlé knize »Das Wappenrecht« (Bonn, 1896) přiznává rodové znaky

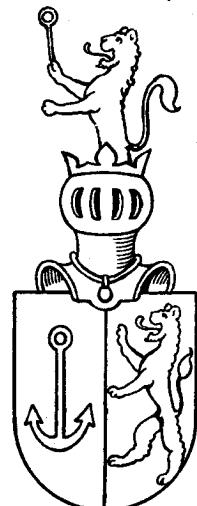
13.

Zikmund W a g n e r
v Uh. Ostrohu, 1710.
(Pilnáček, 583).

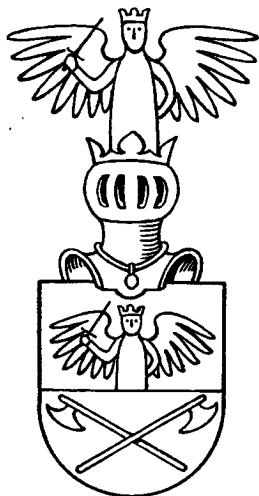
14.

Kníž. Liechtenst. úředník ve
Žďanicích K. J. W a g n e r,
1727.
(Pilnáček, 582)

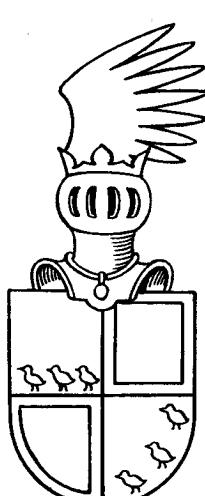
15.

Kníž. Liechtenst. registrát.
Max Bernh. Hájek, 1727.
(Pilnáček, 571).

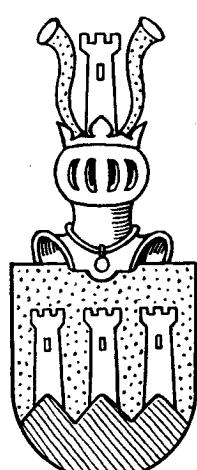
16.

Frant. Mořic Engelmann,
měšťan v Litovli, 1740.
(Pilnáček, 547).

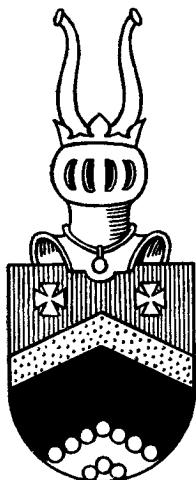
17.

J. Reichenbach, kraj.
komisař Kr. Hradec, 1788.
(Pilnáček, 570).

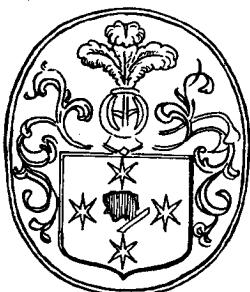
18.

Správce dolů kníž. Salma v
Blansku Jan Bláha, 1793.
(Pilnáček, 572).

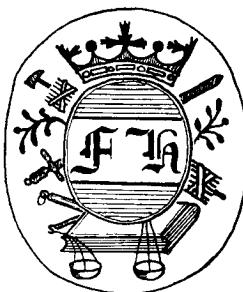
19.

Krajský týsik v Jihlavě
J. E t z l., 1817.
(Pilnáček, 586).

20.

Znak z pečeti kníž. Schwarzenber-
ského justiciáře a archiváře
Karla Battisty. 1795.

21.

Znaková pečeť s měšť. korun.
Fr. Havlina z Kouřimě, od
r. 1834 purkmistra v N. Jičíně.

22.

Novodobý občanský znak
Wenigů

23.

Novodobý občanský znak z r. 1928 rodu
Czermaků v Berlíně, původem z Č. Brodu.

Štočky k vyobrazením č. 1—10, 13—18, a 19 jsou z díla Pilnáčkova »Sta-
romoravští rodové«. Kliše k obr. 22, zapůjčilo laskavě nakladatelství J. R. Ví-
líčka v Praze, a k obr. č. 23 redakce časopisu »Der deutsche Herold« v Ber-
líně. Podle originálů kreslil pečeti č. 11, 12, 20 a 21 p. prof. Frant. Navrátil
v Třeboni. Všem uvedeným za vzácnou ochotu budíž tuto projeven upřímný dík.

činovníků si dala a další si dávají hotoviti prsteny s umělecky rytmí »rodinnými znaky«. Není prý pouhá jěsitnost toho příčinou, nýbrž i zkušenost, že podobné drobnosti cizině imponují a usnadňují diplomatickou práci.

Kterak si počinati při volbě takového rodového znamení? Nikdy nesmí výběr dítí se libovolně, aby nebylo voleno znamení cizí, a musí se řídit podle správných zásad heraldických. Kdo s naukou o znacích není jak náleží obeznámen, učiní jen dobré, když se poradí s odborníky, jmenovitě požádá o pomoc naši Rodopisnou společnost. Náměty možno voliti s několika hledisek. Především, když to jméno rodové připouští, buďtež tvořeny znaky t. zv. mluvíci, t. j. s figurami vyjadřujícími bud' přímo jméno nositele (Sokol, Zajíc, Rytíř, Pilař — mohou vzítí do znaku sokola, zajíce, postavu rytíře, pilu atd.) nebo takovými, jenž allegoricky nebo narážkou na jméno rodu poukazují (Mlčoch — postavu, kladoucí ruku ukazováčkem na ústa; Smutný — smuteční vrbu; Palma — palmovou ratolest (obr. 9); Svítil — lucernu, atd.). Rody se jmény světců (Filip, Mikuláš, Rudolf, Tomáš a pod.) s výhodou volí postavy těchto svatých nebo jejich karakteristických emblemů. Příkladem může být pečeť kníž. Schwarzenberského archiváře Karla Battisty z r. 1795, kde ve štíte státá hlava sv. Jana Křtitele (Giovanni Battista) na mísce uprostřed čtyř šesticípých hvězd narází na jméno rodové (obr. 19). Znakovou figurou možno však voliti též se zřetelem na povolání, jež v rodině kdysi převažovalo, nebo na původ, odkud rod pochází, nebo na nějakou význačnou událost v minulosti rodiny či na místo, kde se něco takového událo. Kde lze míti za to, že pro hojně rozšíření některého jména stejnojmenné, ale nijak navzájem nesouvisející rody by si mohly voliti figury totožné, bude s výhodou štit rozložiti (dělit, půliti, čtvrtiti) ve více polí a užíti vedle obrazce, vztahujícího se k jménu rodovému, také ještě střídavě figur vztahujících se k původu nebo povolání rodu. Jest však hleděti, aby nevznikaly znaky příliš složité²⁷⁾. Takováto novodobá znamení rodová, se štitem v ozdobné kartuši (srv. takový jednoduchý znak starý pod obr. 12!), vyplní jistě zcela svůj účel a úkol — kdo však přes to přeje si úplný znak podle starých vzorů, nedávejž na štit nikdy jiné než kolčí (zavřené) přilby, bez koruny, nejvýše s točenici — klénot vyplyne ze znakových figur, nebo lze jej voliti podle dobrých vzorů.

pouze šlechtě, ale dokládá, že volnost přijetí znaku z vlastní vůle a moci jest možné všude tam, kde šlechtictví státem není uznáno, jako na př. v Brémách nebo ve Francii (l. c., str. 70 a 72, pozn.). To bylo před 40 lety — od té doby i řada dalších států šlechtictví přestala uznávat, jako i republika Československá, která je r. 1918 zrušila úplně.

²⁷⁾ Srv. Dr. Paul Knötel, Büegerliche Heraldik. Breslau, Verlag W. John, 3. vyd. 1922, str. 24—27.

Je mnoho rodin, jejichž předkové měli svou znakovou pečet — dnešní potomci o tom již nemají vědomosti. Rodopisná společnost ve svém časopisu postupně bude jednotlivé takové znaky uveřejňovat buď obrazem nebo popisem a dobou tak zajisté nahromadí bohatou sbírku, jež poskytne dobré staré vzory a nejednomu čtenáři objeví památku na dávného předka!

Co znamená rodový znáček pro rodovou tradici a tato pro zdravý život národa, netřeba tuto zajisté zvlášť ještě zdůrazňovati. A radost jednotlivcova z pěkného rodového znaku na exlibris nebo pamětním poháru jest jistě radostí nikomu neškodící, z níž jen dobro může vycházeti. Slušit patatovati, že oživení záliby v rodových znacích u nejsršších vrstev občanstva pozvedlo by zajisté nejen znamenitě uvědomění rodové a znalost přezírané heraldiky, ale mohlo by jen přispěti k dalšímu nebo i novému rozkvětu rozmanitých odvětví uměleckých nebo umělecko-průmyslových, ať již máme na mysli grafiku či malířství, klenotnictví, řezbářství, sochařství a především řezačství do kovů, drahých kamenů nebo do skla. Zvláště ryjectví pečeť přišlo by k nové slávě. Byl to vynikající český ryjec Karel Zapp, jenž napsal »Heraldiku vzhledem na potřebu uměleckého průmyslu« — žel, tiskem nevydanou, po které jsme se marně pídili²⁸⁾. Jistě v ní nabádal, aby kdys tak slavné umění ryjecké, které v Čechách tak kvetlo za Rudolfa II., bylo probuzeno k novému životu. Kéž jeho volání nebylo marné!

Břetislav Štorm:

Heraldická kresba.

Celé devatenácté století trčí v uzavřeném okruhu formalistického historismu. Vznešené a sakrální úlohy řešeny byly formou románskou nebo gotickou, profanní formou renaissanční nebo barokní. Heraldická kresba té doby čerpá však z gotického tvarosloví jen tehdy, jestliže se má projevit na venek: v knize, diplomu nebo v architektuře. V heraldické praxi obhajována je zásada, která se podobá proměnlivému a eklektickému století jako vejce vejci: znaky mají být kresleny ve slohu doby svého vzniku. Tak měla být zachována nobilita původu, na první pohled měla se projevovat starobylost rodu. Ale byl tu ještě jeden důvod, nesený snahou po slohové čistotě. Znaky renaissanční a barokní, komponované do jiného tvaru štítu než v době gotické, byly podle názoru slohové důslednosti docela směšné ve středověké úpravě.

²⁸⁾ Viz Ottův Sl. Naučn. XXVII. str. 440a.

Tento názor trvá porůznu doposud, a dlužno přiznati, že důvody k zachovávání tohoto způsobu kresby jsou často dost silné, aby zvrátily každou snahu po novotě a nekázni; kreslíři, kteří byli nuceni bez ducha kopírovat středověké vzory, nevešli v pokusu vymýšlet si všelicos na vlastní pěst. Toto otroctví bylo zárukou proti libovůli a proti zesměšnění heraldiky, která až na naše doby zůstala tak ohnivzdorně konservativní, že dík této zatemnělosti, nepodlehla licoměrným námluvám jako jiná umění.

Ale to všechno bylo dobré až dosud. Svět, který se ještě včera posmíval vznešenosti, starobylosti a řádu, zanechal už marnivé hry negace a hledá mezi ssutinami, co nepodlehlo zběsilosti veselého boření. A v té chvíli musí vykročit i heraldika ze svého historického zakuklení; jsme na prahu nové tvorby heraldické. Doba nedávné minulosti, ve které se řídce, ale přece jen objevily okázky heraldické svévole, zaniká tajně a bez pocty.

Jakými zásadami má se řídit nová heraldická kresba? Jsou dvě: přísné zachovávání všech zákonů heraldiky a úplná svoboda kreslíře ve všech formy. Domnívám se, že forma může vzniknout jen v dokonalé kázni. Umění samo nemůže stvořit řád, proto je zbůhdarmě myslit o osvobození umění. Umění, v tomto případě kresba heraldická, nemá žádné touhy být samo o sobě a zasahovat do zákonů heraldiky, chce sloužit.

Nic nevadí, bude-li se kreslíř znaků často a pilně osvěžovat studiem středověkých příkladů. To patří do požadavku umělecké svobody projevu. Nevezme si na svědomí, aby odhazoval padélky středověké kresby; má právo dívat se a těžit z toho, co ztrávil. Historické příklady heraldické kresby mohou být nebezpečné jen tomu, kdo není schopen tvorby.

*

S tímto dlouhým úvodem souvisí stará bolest novověké kresby heraldické, označování barev v pérových kresbách. Starý způsob zavedený roku 1638, podle kterého rozlišují se barvy různosměrným šrafováním, má po výtvarné stránce dvě veliké nevýhody. Jednosměrné šrafy barvy červené, modré a zelené deformují opticky obraz a stejná hustota šraf způsobuje nemastný dojem celé kresby. Pokud se tohoto způsobu užívá v informativních záznamech, je však velmi dobrý a těžko vymyslet něco vhodnějšího. Hůře však je, užívali se šrafování v rytinách nebo v kameni. Ve své knížce Znaky stavu kněžského pokusil jsem se odstranit nevýhodu bezvýraznosti šrafování tak, že pro opticky nejtemnější barvu modrou užil jsem hustého vodorovného šrafování, pro červenou a zelenou světlejších tónů, černou jsem nanesl v ploše. Ale toho jsem se vzdal, když se mně jakž takž podařilo určit označení barev neutrálním způsobem pomocí dvojsměrného křížového šrafování a tonování řezankovou

strukturou. Na jiný způsob jsem myslel před tím; ten záležel v užití určitých odstínů šedé nanášené barvy, nebo provedené fixáží (perem) nebo stínované tužkou.

Když jsem kreslil malá ex libris nebo dopisní signety, uchýlil jsem se k řešení jednoduššímu. Oba kovy jsem ponechal bílé, barvy jsem provedl černě. Jednoduchý znak (na př. ex libris Karla Schwarzenberga) vytištěný příslušnou barvou na bílém nebo žlutém papíře může být s velkým úspěchem proveden takovým způsobem.

Ale nemyslím, že by těchto pět způsobů vyvážilo nejjednodušší řešení šesté: Vynechat jakékoliv označení barev a přidat dobrý popis znaku. Každý heraldik je v malbě a kresbě tak zručný, že si tištěný znak v knížce s velkou radostí vykoloruje sám.

*

Tyto dvě části článku, které zdánlivě nesouvisí jsou však spojeny velmi pevně a živeny z jednoho pramene: z hlubokého přesvědčení, že heraldika přestává být ještěností, příkrasou nebo zpupností, a znova ožívá ve své původní a základní funkci bojové.

L. Domečka:

Šimon Vnučka Čáslavský.

Aug. Sedláček v »Ottově Naučném Slovníku«¹⁾ píše o Šimonu Vnučkovi, že se narodil r. 1539, byl literátem v Čáslavi, a zemřel kolem r. 1571, k čemuž dodává: »Psal se z Vorličné, avšak není známo, kterak k němu přišel.«

Jak Šimon Vnučka k predikátu z Vorličné přišel, svědčí diplom císaře Maximiliána, daný ve Vídni r. 1567 v pondělí po sv. Bartoloměji (25. srpna). Diplom ten v českém jazyku sepsaný jako přílohu připojil Leopold Jan Scherschnik ke svému latinskému spisu »De doctis reginaehradecensibus commentarius«, který věnoval rodáku královéhradeckému, profesoru pražské univerzity Stanislavu Vydrovi. Spisek ten vytištěn byl v pražské tiskárně Norberta Fitzkého r. 1775²⁾.

Podle diplomu toho, kterého Sedláček neznal, císař Ferdinand I. udělil bratřím Janovi a Filipovi Balbínum, rodákům královéhradeckým, z nichž Jan byl sekretářem při král. apelaci na hradč pražském a Filip, malířem v Hradci Králové, erb neboli obdarování na

¹⁾ Díl XXVI., str. 969.

²⁾ Vzácný spisek tento chybí v universitní knihovně v Praze, je však v knihovně tamního Národního muzea, jak se mnou sdělil její vrchní ředitel Dr. J. Volf. Jeden výtisk nalézá se též v historickém museu v Hradci Králové.

vladyctví s predikátem z Vorličné³⁾). Císař Maximilian II. byl pak prošen syny Filipa Balbína Ondřejem Balbínem, jinak Laurinem, který byl výběrčím podsudného v Německém Brodě († 1582) a Jiřím, který byl majitelem Lhoty pod Libčany a císařským rychtářem v Hradci Králové († 1589), a Šimonem Vnučkou Čáslavským, by je k témuž erbu a vladyctví připustil a za strejce erbovní přijal. Prosbě jejich císař Maximilian II. vyhověl. Ve zmíněném diplomu byl erb jejich »tipem umění a mistrovství malířského« vymalován a takto popsán:

»Štíť na zdíl rozdelený, pravá polovice žluté, aneb zlaté barvy, v němž (správně: v níž) půl orla ptáka křídlem rozkrídleným jednou nohou a s půl ocasem černé barvy, mající ústa rozzávená, a na hlavě korunu zlatou. Druhá pak levá polovice téhož štítu bílá, neb stříbrná, a uprostřed štrych červené neb rubínové barvy se vidí. Nad štitem odevřený turnyřský helm, a okolo něho přikryvadla, neboť fafrnochý, po pravé straně téhož štítu černé a žluté, neb zlaté, a po levé červené a bílé, neb stříbrné barvy potažené dolu visí. Nad tím nadevším koruna zlatá královská, z níž dva boubolové (búvolové) rohy uprostřed rozdelené, totiž pravý spodní polovice černé, a svrchní bílé neb stříbrné barvy vynikají, mezi kterýmižto rohamy křídlo orličí rozkrídlené černé, a uprostřed poškem štrych žluté neb zlaté barvy zhůru stojí.«

Erbu toho mohou užívat dědicové Ondřeje a Jiřího Balbína a Šimona Vnučky řádně a manželky od nich nyní neb napotom zplogení, a to »při všech rytířských činech, buď přísných neb kratochvilých, totiž bitvách, honbách, kolbách, na korouhvích, praporech, pečeťech, škortích a hrobových kamenech i na všech jiných náležitých a poctivých místech«.

Ke konci v diplomu svém císař Maximilian II. praví, že chce »aby týž Ondřej a Jiří Balbínové a Šimon Vnučka, i s dědici svými, od nich řádně a manželsky pošlými, ti, kteréž nyní mají, aneb míti budou obojího pohlaví »z Vorličné se psali, a psati mohli«.

³⁾ Stalo se to diplomem daným ve Vídni dne 6. listopadu 1553.

⁴⁾ Scherschnik ve svém spisu na straně 10. v poznámce se zmiňuje, že s ním sdělil diplom Maxmiliána II. Karel Biener, rytíř z Bienenberku, hejtman kraje hradeckého.

Zprávy.

Úmrtí. Dr. inž. & phil. Stephan Kekule von Stradonitz, známý a zasloužilý genealog německý, zemřel v Berlíně dne 5. května 1933, kdyžte o čtyři dny dříve — 1. května — byl za účasti svých četných přátel a titulů slavil své 70. narozeniny. Byl synem slavného chemika Bedřicha Augusta Kekule, a život jeho byl dosti pohnutý. Narozen v Genu studoval zprvu přírodní vědy (1883/84), ale věnoval se již po roce dráze vojenské jako důstojník dělostřelectva, aby po šesti letech pokračoval ve studiích na universitě v Berlíně. 1893 stal se referendárem komorního soudu, 1897 opustil však toto povolání a uchýlil se do ústraní jako soukromý učenec, zůstávaje toliko právním poradcem knížat ze Schaumburg-Lippe v jejich sporech o následnictví trůnu. Kekule vynikl jako neobyčejně bystrý genealog, jmenovitě po stránce rodopisné-právní a vykazuje velmi obsáhlou činnost literární. Jeho hlavním dílem je atlas vývodů po 32 předcích evropských vládci a jejich manželek (Ahnentafel-Atlas, Berlin 1898—1904), řada jeho studií shrnutá ve sborníku »Ausgewählte Aufsätze aus dem Gebiete des Staatsrechts und der Genealogie«. (1905). Svého původu ze staročeské rodiny byl si vždy vědom, byl naří hrd a sbíral doklady o svých předcích z českých archivů do posledních chvil života. Činnost naší rodopisné společnosti sledoval se zájmem, referoval o ní v časopisu berlínského genealogického spolku »Herold«, jehož byl předsedou, a právě v tomto ročníku přinesli jsme Kekulův článek o jeho předku, jenž se byl dostal do tureckého zajetí. Sympatie, jež přinášel vstříc české vlasti svého rodu a všeobecně jeho zásluhy na poli genealogie a heraldiky zachovávají mu také u nás čestnou pamět. — Sotva dva tydny později, dne 20. května 1933, zemřel v Praze okresní hejtman m. sl. Antonín Petr Šlechta, rodopisec známý doma i v cizině. Byl synem JUDr. Antonína V. Šlechty, starosty města Turnova, kdež se narodil dne 11. července 1864. Po skončených studiích právnických vstoupil do státní služby politické. Záhy projevoval svoje záliby rodopisné, a již od roku 1884 počal přispívat do vídeňského časopisu genealogického »Adler«, ba snažil se v letech osmdesátých založiti podobnou českou společnost také v Praze. Genealogické práce, jež uveřejňoval, upozornily nař jeho vysoké představené, takže svěřeny mu jeho zálibeným oborem se obírající referáty a uloženo mu připravovati vydání studijních nadání v králu Českém. Byl pak povolán do řeckého archivu v ministerstvu vnitra ve Vídni, opustil však po známých řeckých pracech na počátku t. století státní službu a žil v soukromí, zabývaje se pilně studiemi historicko-rodopisnými. Odvozuje původ svůj od slavného českého humanisty Jana Šlechty ze Všehrd (1466—1525), vydal r. 1908 rodopis svého rodu pod názvem »Tradice starého rodu«, a to i v jazyku německém. Odmlčel se pak delší dobu, ale jen zdánlivě, neboť věnoval se pilně studiím, jejichž výsledky počal publikovati r. 1922 v několikavazkovém sborníku »Z pravéku do novovéku«, o němž obširněji jsme referovali v tomto časopisu r. I., str. 147 sl. Sleduje rod Karlíků, došel po stopách Karlíků z Nežetic až do slovenského dávnověku, přinášíce plno nových a zajímavých závěrů, jejichž potvrzení nebo vyvrácení jistě ještě bude vděčnou látkou mnohým pracovníkům. Šlechta měl neobyčejně živý talent kombinační, jenž jej v závěrech někdy snad příliš odváděl s půdy bezpečně zjištěných fakt, nicméně byl z nejpřednějších znalců naší genealogie, a jeho díla, jmenovitě ve svých partiích z doby historické vždy budou cenným pramenem a pomůckou. Rodopisná společnost naše měla Ant. P. Šlechtu u své kolébky; nepřijal však žádné funkce pro otřesené zdraví, jen se zájmem sledoval její činnost. Jeho skon — na prahu 70. roku života — dojal všecky, kdož znali jeho bohaté vědomosti, ochotu i dobré srdce. V dějinách českého rodopisu jméno jeho bude zapsáno trvale. — Rok 1933 zaznamenává další bolestnou ztrátu: 5. září po delším churavění, ale přece jen nečekaně zesnul v Praze prof. Dr. Josef Kazimour, český historik

veřejně činný jako dlouholetý předsedí zemského výboru. Když 16. října 1931 slavil své 50. narozeniny, (viz r. IV., str. 91), sotva kdo tušil, že dnů jeho jest na mále. Byl od počátku členem naší společnosti rodopisné, jejíž práce a vývoj se zájmem sledoval a podporoval. Zevrubně posmrtně zhodnocení práce a zásluh prof. Kazimoura přinesl Časopis pro dějiny venkova v 4. čísle r. XX. (1933). Smrt tohoto pracovníka dotkla se bolestně všech úseku, jimž věnoval svou příli a práci. Naše obec rodopisecká také vždy jen vděčně jej bude vzpomínati.

Don Julio (Cesare) de Austria, levoboček císaře Rudolfa II. s Kateřinou de Strada, podroben byl vystižné studii po stránce psychiatrické a biologické MUDr. Hanse Luxenburgera v článku »Psychiatrischer Beitrag zu den Geschichtsschichten über Don Julio (Cesare) de Austria« v 70. ročníku (1932) »Mitteilungen des Vereines für Geschichte in Böhmen« str. 41—54. Dokladný listinný materiál k této studii otiskl tamtéž str. 220—255 Dr. Anton Blaschka v článku »Das Schicksal Don Julius de Austria« z fondů archivu ministerstva vnitra v Praze.

O našich rodinných jménech pobesedoval vesele i vážně F. Obrtel v 202. čísle »Venkova« ze dne 30. srpna 1933, navázav na vývody jednoho (nejmenovaného) účastníka měsíčního kursu profesorů slavistů z německých středních škol, konaného o prázdninách v Králové Hradci. Tuším, že právem pozastavil se Obrtel nad tvrzením přednáješcího, že třetina našich Němců jest podle rodinných jmen původu českého a že stejný počet Čechů jsou prý počeštění Němci. Bylo by velmi záhadno, aby naši rodopisci věnovali této otázce pilnou pozornost a při studiu matrik jednotlivých farností přesně číselně zjišťovali případy germanisace a bchemisace rodinných jmen. Otázka jest tím důležitější, když víme, že jména rodinná a rodová dlouho do XVIII. století nebyla ustálena a že přečasto nově osdlí neb přízenilí dostávali nejen v matrikách, nýbrž i v jiných úředních knihách, spisech a listinách jméno »po strése« neb po předešlém držiteli usedlosti.

Kjk.

Rod Kubrův do 18. století zpět na okrese smíchovském sleduje Václav Chundela v článku »Památky Stanislava Kubra« v nedělní příloze »Venkova« čís. 224 ze dne 24. září 1933. Celou podrobnou biografií tohoto českého politika, přirozeně s vypsáním celého jeho rodu, doprovzenou i četnými portréty předků, týž autor nyní vydal pod názvem »Stanislav Kubr, zakladatel české strany agrární, sedlák a politik«. (Praha 1933, nákl. Ústř. sekretariátu Republiky strany zem. a maloroln. lidu. 10 Kč.)

Počátky matričních zápisů na území římsk.-katolické diecéze Báňsko-Bystřické. Přehled sestaven dle nového diecesiho katalogu.

1604 Velké Uherce, 1605 Skleno (Glater Haj), 1612 Banská V závorce uvedeny odchylné názvy latinské, u osad německých též německé. Bystřica (Neosolum), 1614 Krupina (Carpona), 1619 Bacúrov, 1620 Slovenská L'upča, 1626 Kopernica (Deutsch Litta), 1629 Špania Dolina, 1640 Háj, 1642 Handlová, Kunošovo (Kunesch Haj), 1643 Zvolen (Neterosolum), 1648 Nová Baňa (Königsberg, Regiomontum), 1652 Kláštor pod Zniomovom, 1653 Dubová, 1654 Horný Kamennec, 1655 Velká Slatina, 1656 Brezno na Slov., 1664 Trubín, 1666 Trňa, 1667 Badín, 1668 Sv. Kříž pri Hrone, Bojnica, 1669 Jano Lehota (Drechsler Haj), 1671 Veľká Lovča, 1673 Opatovce, Predajna, Radvaň, 1674 Kremnica, Malé Kršteňany, Veľké Pole (Hoch Wies), Vyhne (Eisenbach), 1675 Dťva, 1676 Turč. Sv. Jur, 1679 Lutíla, Nemecké Pravno (Deutschproben), Prievidza, 1680 Piargy (Johannesberg), Sása, 1682 Brezany, 1686 Tužina (Schmiedshaj), Valaská, Vieska, Ždáňa, 1688 Bystričany, Dobronivá, Lúčky (Honnes Haj), Oslany, 1689 Selce, 1690 Hájniky, Mošovce, Turč. Sv. Maria, Turč. Sv. Michal, 1692 Babiná, Horná Lehota

t a, Slaská, Žarnovica, 1693 Poniky, 1694 Jastrabá, Lúbiectová, 1696 Mičiná, 1697 Turč. Sv. Peter, 1698 Koš, 1699 Chrenovec, 1703 Šimunovany, 1706 Sklenné Teplice (Glas Hütten), 1707 Brehy, 1711 Sv. Ondrej pri Hrone, 1715 Horné Hamry, 1716 Lopej, 1718 Tekovská Brežnica, Turč. Sv. Martin, 1728 Hliník, 1729 Nová Stubňa (Neu Stuben), Turč. Sv. Helena, 1730 Slovenské Pravno, Turany, 1732 Gajdel, 1733 Prochot, 1741 Sučany, 1754 Necpaly, 1756 Motyčky, 1759 Klak, Očová, 1763 Detvianska Huta, 1767 Jalná, 1774 Staré Hory, 1778 Tajov, 1782 Močiár, 1786 Běnuš, Čierne Balog, Viglášská Huta, 1787 Hronec, Moštenica, Píla (Polisch), Podkonice, Valča, 1788 Blaufus, Buča, Cach (Zech), Hronské Rudno, Lazany, Medzibrod, Sebedráž, Vrcko (Münnich Wies), 1789 Riečka, 1797 Donovaly, 1800 Horná Ves (Hornejsa), Nová Lehota, 1808 Jasenovo (Käser Haj), Polhora, 1899 Vrútka, 1911 Podbrezová.

Uhrнем: Ze 17. století pocházejí matriky šedesáti čtyř farních osad, z 18. století čtyřiceti tří. Od r. 1800 přibylo zápisů na šestí místech.

Počátky matričních zápisů na území řím.-katol. diecéze Rožňavské dle nového diec. katalogu. V závorce uveden maďarský název farní osady a rok jejího založení.

1632 Rožňava (12. stol.), **1638** Krompachy (1397), Lipovník (Hárskut 1662), **1668** Vondrišel' (Merény), Vyšný Medzev (Felső-Meszenzéf 1300), **1671** Polonka (Garamszécs), **1674** Jelšava (Jolsva 1689), **1679** Jasov (Jászó 1243), Rimavská Sobota (Rimaszombat 1771), **1686** Krásnohorské Podhradie (Krasznahorka-Váralja 1366), **1688** Debrec (Debród 1734), **1690** Divín (Divény 1397), **1691** Smolník (Szomolnok 1310), **1692** Držkovce (Deresk 1645), Rudno (Rudnok 1775), **1693** Stós, **1695** Gelnica (Gölniczbánya 1397), Stará Halič (Gácsfalva 1350), **1698** Jablonov (Szálalmás 1698), Švedlár (1338), **1700** Filakovo (Fülek 1694), **1706** Pišpeky (Fülekfürdő = Biskupice 1700enök2), Pol, **1700** Filakovo (Fülek 1694), **1706** Pišpeky (Fülekfürdő = Biskupice 1706), **1711** Turňa (Torna 1680), Velička (Vilke 1397), **1715** Šavol (Fülekšávol 1717), **1716** Jaklovce (Jekelfala 1397), Poproč (Jászómind-szent 1506), Velká Suchá (Nagyszuha 1399), **1724** Rapovce (Rapp 1397), **1728** Muránska Dlhá Lúka (Murányhosszúret, 15. stol.), **1729** Bášta (Egyházasbást 1397), Velká Poloma (Nagy Veszverés 1397), **1731** Rákoš (Gömörrákos 1397), **1733** Abovce (Abafala 1920), Mehynce (Méhi 1397), **1734** Štitník (Csetnek 1734), **1736** Mníšek (Szepesremete 1338), Helpa (1788), **1742** Hodjovo (Vágerde 1397), Pohorela (Koháryháza), **1743** Šivetice (Süvete 1397), **1744** Ožďany (Osgyán 1744), **1745** Dubovec (Dobóca 1745), **1746** Dobšina (Dobscha 1746), **1750** Tišovce (Tiszolcz 1736), **1755** Lučenec (Losoncz 1755), **1756** Čoltovo (Csoltó 1756), **1761** Hostice (Gesztele 1397), **1764** Hrkáč-Sankovce (Harkács-Sánkfalva 1773), **1768** Feldejince (Feled 1774), **1769** Hnúšťa (Nyústya 1769), Hrachovo (Rimaráhó 1769), **1772** Hor. Tisovník (Felső-Tisztás 1772), **1773** Galša (Ipolygalsa 1773), **1774** Husina (Guszoná 1774), **1775** Uzapanita (1828), **1781** Brezníčka (Ipolyberzencze 1781), **1784** Bôrka (Barka 1482), **1785** Smolnická Huta (1785), Velká Revúca (Nagyröcze), **1787** Borica (Baracza 1787), Licince (Licze 1784), Rimavská Seč (Rimaszécs 1787), Šireg (Söregh 1396), Turňa - Nová Ves (Tornaujfalva 1787), Žakarovce (Zákárfalva 1787), **1788** Hrhov (Tornagörög 1788), Podkrieváň (Divényoroszi 1788), **1789** Jablonica (Jabloncza 1789), **1796** Piliš (Fülepkilis 1796), **1797** Muráň (Murány 1797), **1799** Lom (Forgáchfalva 1799),

1802 Bołk (Bolyk 1397), 1803 Ríma vská Kokava (Rima Kokova 1803), 1807 Muránska Huta (1810), 1809 Šoltyska (Ujantafalva 1809), 1810 Ratkovská Lehota (Ratkószabadi 1810), 1811 Dol. Strehová (Alsó Sztreghova 1811), Petrovce (Péterfalva 1811), 1827 Plešivec (Pelsöcz 1827), 1839 Červ. Skala (Vereskó 1849), 1920 Velkýna (Velkénye 1920).

Uhrnem: V 17. století mají svůj počátek matriky dvaceti farních osad, v 18. stol. padesátidvou, od r. 1800 přibyly zápisy v devíti osadách.

P. Fr. Jeřábek.

Rodopis v rozhlase. V neděli 12. listopadu 1933 mluvil v pražském rozhlasu o 17.30 ústř. tajemník L. Safránek na thema: Znáte svůj rodokmen? (Rodopis a jeho význam). Přednáška vzbudila opět zájem širších kruhů, což se jevilo vznikem dotazů v sekretariátu RSC, i také našlo svou odezvu v ranních Lidových Novinách ze dne 23. listopadu. Tam totiž nacházíme od Olgy Košutové dvousloupovou borgisku »Hledáme předky!«. Navazuje na Safránkovu výzvu, aby se posluchači zajímali o své předky, a lící nesnáze, které se v praxi pátrání po předcích staví v cestu. Arcíť trochu přehání a také to hledání předků nevzala tak docela »za pravý konec«. Jak přednáška v rozhlasu, tak článek v »Lidových« však ukazují, že rodopis, vědomí jeho významu i zájmu o minulost našich rodů roste a proniká do vrstev širších a širších. — Dne 15. dubna 1934 přednášel v pražském radiu Dr. Ant. Markus na thema: »Jak sbírat materiál pro rodinnou kroniku.«

Rodinné kronice paní Josefiny Regálové, kterou roku 1929 vydal O. Kruliš-Randa v krásném, bibliofilsky vypraveném svazku ve 100 výtiscích pro členy rodiny a blízké přátele, věnován jest feuilleton Ant. Klášterského v Národní Politice ze dne 25. listopadu 1933. Tak dovidáme se z knížky říše ji nepřistupné, že Josefina Regálová, chot měst. lékaře v Domažlicích MUDr. A. Regála, byla dcerou rovněž domažlického lékaře Dr. Klementa a jeho choti Josefiny Randové, sestry proslulého českého právníka a ministra Dra Ant. rytíře Randy, a začala psáti tyto paměti ve věku 73 let. Je tu nadhozeno vlastenecké prostředí rodinné, romantický příběh z doby napoleonské, život ve venkovském městě českém na počátku 19. století a v rodině vyššího vrchnostenského úředníka dohasínající doby patrimonialní. Referent Klášterský se přimlouvá, aby tato ušlechtilá knížka, připomínající krásně paměti babičky Kavalírové, vydána byla znovu pro celou veřejnost, neboť »v naší rozvrácené a požíváčné době knihy toho rázu mohou působiti jen blahodárně a očistně. Ukazují, jak naše babičky a matky pracovaly, jak se staraly o své děti a nenaříkaly, že neužijí dosti zábavy«.

Ms.

Na praktický význam rodopisu upozorňuje pan notář Artuš Müller, dopisem redakci zasláným, z něhož vyjímáme: »Žijí a působí v horském okresu v Novém Městě na Moravě, kde v oblasti kolem Německého, jakož i kolem Štěpánova jeví se dodnes zbytky inkolace německé snad ze 16.—18. století, již sem výnosně železářství a slévárenství. Zejména ve vsích Kadově, Křížánkách a Valdorfově usídleno bylo mnoho téhoto německých dělníků, kteří se tam ženili a zakládali rodiny a jejichž potomci jsou tu dodnes, s původními jmény, namnoze ovšem zkomořenými. A v tom je právě kámen úrazu! Nezřídka totiž hlásí se k pozůstatkem za dědice různé osoby se jménem podobnými sice jménu zůstavitele, ale přece jen odlišnými, což má závažné právní důsledky, neboť třeba teprve důkladným studiem celé posloupnosti podle původních pramenů (matrik) zjištovati skutečné příbuzenství a souvislost rodovou. Na př.: inkolace pruská přinesla jméno Preussner, což jistě značilo »pruský příslušník, Prusák« — ale v matrikách jsou zápisy fonetické: Preisner, Praisner, Praizner, Preusler, Preisler, Praisler, Praizler, Prajzler, atd. Celá řada téhoto lidí se odtud odstěhovala do Vídni, Jugoslavie, Ameriky, a jejich jména doznała dalších, leckdy prapodivných změn. Podobně jsou četně zkomořeniny jména

F h r e n b e r g e r, jež vyznělo na E m p e r g r. Zajímavou metamorfosu pro-dělalo zde se vyskytující příjmení L o p a u r; S c h u b e r t změněno v S a b á r t, H e l l e r — H i l a r; M ü l l e r — M i l a r; F e i n m a n — F a j m o n, F e i n m o n, F e i m a n; N e u m a n — N a j m o n, N e i m o n, podobně R e i n m a n, atd. Slovem: příšerný chaos, jenž klade nesmírné potíže práci pozůstalostní. Notář snáší se nalézti souvislost, která je nepopíratelná, pro právní jistotu však musí být dokázána úředně. Vida tyto těžkosti, obrátil jsem se zvláštním elaborátem na správní, t. j. okresní úřad, ale bez praktického výsledku, protože úřad — sám jsa prací přetížen — poukázal na obtíže práce, kterou by bylo třeba vykonat. Chápu dobrě, že je to práce velmi nesnadná, vyžadující studium matrik a gruntovních knih. Ale konec konců běží přece jen o jediné případy, třebas hojně, a tu mám za to, že by takovými pracemi, resp. jejich organisačí, by se mohla a měla obírat Rodopisná společnost. Navrhoji proto: 1. aby uveřejněním v úředním oznamovateli bylo obecenstvo upozorněno, že se v takových případech může a má obracet na Rodopisnou společnost a 2. aby Rodopisná společnost získala si hojnou přispívatele, dopisujících členů mezi faráři, úředníky, matričními a pozemkovými knih, dále mezi učiteli, z nichž mnozí studimi genealogickými se obírají, dále u profesorů dějepisu, konečně u soukromníků a notářů.

Přirozeně by práce ta musila být honorována, a strany by tak rády čínily, protože běží o jejich hmotný zájem (dědictví). Rodopisná společnost získala by tak prostředky pro svoji jinakou činnost vědeckou, publikacní, atd. Jest Jisto, že i mimo případy dědické v poslední době jeví se zvýšený zájem jednotlivců o jejich rodinný původ, nejen pro účely úřední, nýbrž i z rodové pieti, atd. a pro účele vědecké. Všem zájemcům toho druhu podobnou organizační síť rodopisnou bylo by výborně poslouženo, nelehké k výtěžku morálnímu a vědeckému. Vznikla by tak i jakási lidověda rodinná.«

Rádi popřáváme místa tomuto zajímavému, z praxe vytrysklému námětu, a přejeme z té duše, aby nezůstalo jen při návrhu. Provedení nezávisí totiž jen na rodopisné společnosti jako takové, nýbrž především jest třeba, aby zájemci i pracovníci sami se hlásili. Čím známější bude Rodopisná společnost a její časopis v nejširších vrstvách, tím zajisté častěji bude její spolupráce požadována, a tím zase — doufaje se pozvolna vybuduje síť pracovníků, jak ji tak trefně navrhuje pan notář Müller.

Řeháková hořická kronika. (Ze zápisů starého Hořičana.) Pod tímto názvem vyšly zápisky Jos. Řeháka, obchodníka v Hořicích, nyní na odpočinku. V prvé kapitolce »Jak jsem se stal kronikářem« praví: »Roku 1875 začal jsem si do malé knihy psát zápisky rodiny Řehákovy. Napsal jsem si s otcovy i matčiny strany dědy i báby, strýce, tety, rodiče, jejich působení, smrt matčinu, jak jsme vyhořeli a j. — Po čtyřech letech uviděl na hospodářsko-průmyslové výstavě v Hořicích farní kroniku, již tam dal tehdejší děkan P. Boh. H a k l. Od té doby začal zaznamenávat také jiné veřejné události a sbíral staré záznamy, kde se dalo. Hořický kaplan P. Jos. P r o c h á z k a mu sestavil rodokmen rodiny, počínající se 10. lednem 1677. První zápis se týká Jiřího Řeháka a v Hořicích, potom na Doubravě. Pisatel kroniky však uvádí jméno svého staršího předka, Krištofa Řeháka ze vsi Doubravy, jak je našel v urbáři z roku 1628 a od něhož hořičtí Řehákové pocházeli.

»Ve městě Hořicích«, píše dál, »uvádí urbář 123 rodin usedlých, z nichž na naše časy udrželo se jich jen 52. Jejich předkové takto jsou v urbáři uvedeni: Jan, Pavel, Petr, Václav a Dorota Bičiště, Adam Čeřovský, Jan Doležal, Pavel, Mikuláš a Václav Zelenka, Kašpar Flegl, Mikuláš a Václav Falek, Jan a Martin Šubrt, Krištof Hofman, Jan a Jiřík Neumann, Jan Fiala, Adam Sklenčka a Marta Sklenčková, Pavel Tobíša a Václav Sládek, Jiří Gottwald, Martin Kolář, Jakub Šimón, Matouš Zámečník, Jakub Tichý, Jan a Matěj Bednář, Matouš (Matěj)

Plašil, Jiřík Jozef ū, Martin a Václav Rus, Jiřík Malých, Václav Vojtěch, Jakub Pečený, Petr Beneš, Václav Vaňura, Jiří Adamák, Jan Trnka, Adam Stašek. Jak moji předkové žili, o tom nemám přímých zpráv. Jistě však tehdejší život na vsi nelišil se od života ve městě tak značně, jako nyní. Osudy pak rodu mého stejně jsou a trpké — zvláště v době pobělohorské (jako osudy všech poddaných panství hořického...«

Kronikář má ovšem nejvíce ze zápisů Janderových, jenž vyčerpal ve svém rukopisném osmivazkovém díle m. j. také kroniku Kučerovu, t. j. záznamy do Veleslavínova »Historického kalendáře«, počínající se r. 1577 a končící se záznamem narození Jos. Lad. Jander y, pozdějšího profesora matematiky na universitě pražské; potom kroniku ševce Rychtery, začatou r. 1756, když bylo Rychterovi 36 let. Rehákova kronika, obsahující 123 stránky, končí se přehledy o drahotě, úrodě a neúrodě, nemocích, o cenách rozličných potravin a pod. Její pisatel pořádal také v Hořicích a v okolních obcích přednášky o místních dějinách a budil tak tichou, ale vytrvalou prací zájem o minulost kraje i rodopis. Jeden z našich dobrých, tichých venkovských pracovníků.

Leont. Mašinová.

Turecké obležení Vídne 1683 a rodopis. V matrice těšetické (u Olomouce) našel jsem zajímavý zápis krtu dne 2. dubna 1689: pokřtěna totiž byla Barbora Kristina, z Turecka, u Bělehradu z tureckých rodičů narozená. Ptal jsem se dp. registrátora Bleše, zdali mi nemůže podat bližší vysvětlení. Sdělil mi, že z té doby našel několik zápisů; na př. koncem r. 1689 v křestní matrice u sv. Mořice uvádí se křest dvou Turkyň »Anna Maria, türkisches Weib, a Cath. Barbora, türkische Jungfrau.« To prý jsou ženy a děti turecké, které po porážce Turků u Vídne 1683 zde v zajetí zůstaly, domů se již nevrátily a daly se po-křtíti.

Bыло бы zajímavо зjistit, jakého původu a národnosti tito pozůstalí byli, zdali s Turky ženy do válek chodily, zdali u nás zůstaly i chlapci turečtí, zdali pak ženy se zde provdaly a za koho.

Není vyloučeno, že podobných nálezů najdeme více nejen na Moravě, nýbrž i v Čechách, a proto upozorňuji na to genealogy. Dh.

Vzorný farní archiv v Novém Bydžově. Každý rodopisec musí při svých badatelských pracích používat nejrůznější prameny záznamů, knih a jiných pomůcek. Jednou takovou nejdůležitější pomůckou jsou matriky a farní archivy, kde můžeme cestou nejpřirozenější získat údaje o svých předcích a těch, po kterých pátráme. Ovšem nutno přiznat, že to není vždy věc tak snadná a jednoduchá obzvláště tam, kde se jedná o starší dobu.

Matriky a archivy farní nebývají vždy tak uspořádány, jak by si bylo přáti a přijde na to, jak který duchovní jest nejen této věci dbalý, ale zejména, jakou má oblibu ke starožitnostem a všem podobným věcem. Někdy to není ani nedbalost, jako spíše nedostatek pochopení pro uspořádání archivu a matrik. Jsou místa, kde těmto věcem bývá věnováno velmi málo pozornosti a vypadá to mnohde všelijak. Jsou však místa, kde jest vše ve vzorném pořádku a kde nezmáříme ani mírutky zbytečným hledáním.

Jedním takovým vzorným místem jest Nový Bydžov u Hradce Králové. Tam jest farní archiv i matriky opravdu v takovém pořádku jako málo kde. Farnímu archivu jest věnována zvláštní místnost v přízemí vedle děkan-ské kanceláře. Místnost archivu jest suchá klenutá, a místo prkené podlahy má kamenné dlaždice.

V tomto archivu najdeme vše pěkně srovnанé a rozdelené. Zádušní účty od roku 1706. Patenty (ordinariální listy v knihy vázane) od roku 1706. Soupis všech bohoslužeb od roku 1750. Matriky, jakož i indexy k nim od roku 1639 (velmi vzácné). Židovské matriky od roku 1839—1865. Různé úřední spisy od roku 1756. Všechny doklady snubních protokolů, jakož i snubní protokoly od roku 1820. Ohledací listy zemřelých atd.

Archiv tento jest držen ve vzorném pořádku. Nenajdete na spisech vrstvy prachu, jako tomu v archivech nezřídka bývá. A do tohoto vzorného pořádku dal tento archiv děkan vldp. Má dle, který si dal tu velikou práci s tím, aby všechny spisy, jež dříve byly na půdě a v různých koutech děkanství, soustředil a uspořádal. I místnost dal proto zvláště upravit, vymalovati a pod. Obvzášte cenné staré listiny jsou uloženy ve zvláštním železném kufru, aby jejich ztráta byla znemožněna. Jest opravdu radostí vstoupiti do tohoto archivu, který jest jako klíčka. Kdyby při tom bylo vše ještě rozepsáno na lístky, byl by to jeden z nejlepších a nejdokonalejších uspořádaných archivu tohoto druhu. I toho se hodlá vldp. děkan Mádle ujati a jsme přesvědčeni, že při jeho známé schopnosti, najítí si pomocníky mezi členy katolických spolků v místě, i to se mu podaří. Bylo by si přáti, aby takto uspořádaných farních archivů bylo co nejvíce a pak by práce nás rodopisců byla tím hodně usnadněna a rychle by pokračovala ku předu.

L. Š.

»Turul«, maďarská heraldická a rodopisná společnost, založená v Budapešti (Národní museum) r. 1883, oslavila letos paděstiletí svého trvání, spolu s paděstým ročníkem svého stejnomenného časopisu. Jest to tudíž jedna z nejstarších korporací tohoto druhu v Evropě, která v dobách všeobecné tísni se udržuje na výši a vyvinuje úspěšnou činnost. Za uplynulé půlstoletí shromáždila rozsáhlý a cenný materiál, důležitý přirozeně také pro heraldiku a genealogii slovenskou. »Turul« oslavil svoje jubileum jednak pořádáním zvláštní výstavy, na níž předvedl vybrané skupiny domácích znaků, pečetí a listin. Den po zahájení výstavy, dne 26. května konáno slavnostní zasedání společnosti.

Literatura.

Robot a první dnové svobody. Úryvek z paměti Fr. Dědiny. Vydávají syn a synovec Dr. Václav Dědina, universitní profesor, a Jan Dědina, malíř. Nákladem časopisu Národní Zájmy v Ml. Boleslaví, 1933, str. 190, 7 obr. příloh.

Již v II. ročníku tohoto časopisu, str. 113, referovali jsme o knížce »K d y ž s i n á š d ě d e č e k b a b i č k u b r a l«, úryvku, jež z paměti svého otce, mlynáře Františka Dědiny v Podčejku u Ml. Boleslavě, vydal profesor Karlovy university Dr. Václav Dědina. Byly to partie z paměti otcových o jeho námluvách a svatbě, prosté líčení s vypsáním kulturního a sociálního prostředí venkovského lidu. Nyní máme před sebou další výběr z paměti tohoto rozšářeného, právě před sto lety (1834) se narodivšího muže, a to části, pojednávající o dohasínajícím životě patrimoniálním na českém venkově. Robot a naše hospodářství — školy v době roboty — u nás v hospodě — na přelomu r. 1848 — za našich mladých let — to jsou nadpisy jednotlivých oddílů, do nichž zahrnutý jsou další podrobná líčení, obrázky a episody. Prostý, ale epicky, rázovitě vyprávějící sloh reprodukuje v pravdě dokumentárně paměti zkoušeného muže, nadaného historickým smyslem, Jenž všechno si všimal a poznatky své kriticky dovedl zhodnotit. A tak tu nacházíme obrázky živé líčící život na našich poddanských vsích před rokem 1848, jeho stránky světlé i stinné, o životy roboty, o posvícení, o škole a učitelích a žácích, o rázovitých figurkách, vysloužilcích atd. V úvodní kapitole vydavatel seznamuje s vnější stránkou téhoto paměti a s nárysem rodckmene Dědinů. Slovem: je to zase krásná knížka z naší lidové literatury memoirové o době nedávno sice minulé, ale někdy méně známé, než dějinná období mnohem starší. Prof. Dědina zas dal veřejnosti kus cenných pamětí z mirulého století, pietně je vypravil, a jeho bratranc, malíř Jan Dědina, je oživil alšovský nahozenou obálkou i obrázky motivů z míst, kde Dědinové žili a pracovali na rodné hroudě. František Dědina psal své paměti »svým dětem«, a dodává: »A je toho hodně a dost zajímavého pro vás a pro

pozdější pokolení. Vydání této knížky pravdu slov těch plně potvrzuje, a vyzbízí zejména naše rodopisce, aby poslechl slov vydavatelových: »Zaznamenávejte co možno doslově vypravování děda, babičky, otce matky, staršího bratra, sestry — nebo i scuseda, jehož důvěru jste si získali!« Ms.

Dr. Frant. Schuster, Život a dílo astronoma Antonína Strnada. Říše hvězd. Časopis pro přestování astronomie. Red. Dr. Otto Seydl. R. XII. 1931, č. 6.

U n i v . p r o f . D r . A n t o n í n S t r n a d (1746—1799), jenž byl v letech 1781—99 ředitelem Pražské hvězdárny, pocházel ze staré zámožné rodiny městanské v Náchodě. Autor podává tu vylíčení prostředí rodinného i života a působení astronomova, připojuje vedle přehledu jeho díla, též podrobný rodokmen od děda Antonína Strnada až k dnešním generacím. Poučnou monografií doprovází celostránková reprodukce portrétu prof. Strnada, jehož historie je zajímavým dokladem, kterak i obrazy mají své osudy. Ms.

Berta Steinmannová, Osm pokolení 1717—1933. Kronika Geislerů a zpřízněných rodů Hoffmannů, Steinmannů a Janáčků s jejich větvemi. V 80 výtiskách cyklostylem rozmnožených o 64 str. s 2 tab. rodokmenů. Olomouc, 1933.

Pietní rodová kronika, vycházející od Augustina Geislera, jenž r. 1742 přišel s pruskou armádou do Loštic a tam raněn zůstal a založil rodinu. O jeho potomku Piu Geislerovi psal prof. V. Kubíček a referovali jsme v tomto časopisu r. 1932 str. 158. Autorka, praprvnučka Augustina Geislera, provdaná za říd. učitele Bohuslava Steinmanna, vzácného pedagoga a hudebníka, v pokročilém věku 78 let dala se do sepisování svých pamětí o celém svém příbuzenstvu. Tak vznikla tato knížka, skutečná rodinná kronika, psaná ženou intelligentní, knížka, která má svůj význam i pro širší veřejnost, protože se tu dovdíváme o jednotlivcích vyniknuvších na př. z rodu Janáčků (Leoš), Kosinů, Hoffmannů, o osobách s nimiž přišli do styku (skladatel Křížkovský) atd. Ve všech rodech, o nichž tu autorka snesla tolik paměti, nacházíme lidí vyniknuvší v různých oborech (průmyslník Jan Geisler!), jmenovitě však v hudbě. Rodopisné a biografické práci dostalo se tu velmi cenného pramene, jenž jednou doplněn přesnými daty na podkladu listinného materiálu, učleněn po stránce rodinné statistiky, bude i vhodným k studiu dědičnosti vynikajících vloh. Kruh širší než pouze rodinný může paní autorce jen být vděčný za vykonanou práci, která by byla zasluhována, aby byla bývala vydána tiskem. Byla by získala nejen na vnější úpravě, nýbrž i přehlednosti, zvláště genealogické tabulky jsou v důsledku primitivní rozmnožovací techniky málo přehledné, také rejstřík jmenný se tu dosti postrádá. Ale to jsou jen vnější nedostatky, jež neubírají knize na její hodnotě vnitřní, na její ceně pramenné. Ms.

Wecken Friedrich Dr.: Familiengeschichtliche Bibliographie. Herausgegeben unter dem Schutze der Arbeitsgemeinschaft der deutschen familien - und wappenkundlichen Vereine von der Zentralstelle für Deutsche Personen - und Familiengeschichte. Band I, 1900 bis 1920. Leipzig, Zentralstelle für Deutsche Personen - und Familiengeschichte, 1932, 8°, XVI.+522 str., 48 R. M.

Zasloužilý rodopisný bibliograf Friedrich Wecken, z jehož práce vypsány rodopisné časopisy německé v II. roč. našeho Časopisu (str. 34—36), dokončil v sešitech 44.—47. »Mitteilungen der Zentralstelle für Deutsche Personen — und Familiengeschichte« soupis německé, t. j. německy psané, rodopisné literatury za leta 1900—1920, čímž doplnil jednak své, jednak Joh. Hohlfeldovy roční soupisy rodopisné bibliografie za leta 1921—1930. Více než 22.000 prací rodopisných jest zaznamenáno v tomto svazku, jejž slibuje Wecken doplniti i bibliografií pro dobu před r. 1900. Omluvá-li autor v předmluvě své dílo, co se úplnosti týče, poznámkou, že při vši snaze nebylo možno dosáhnout skutečné úplnosti soupisu, každý, kdo se někdy bibliografickými soupisy zabýval, jej pochopí a jistě cmluví, zvláště při bibliografii rodopisné, kde běží o veliký počet soukromých tisků, které nepřichází na trh knihkupecký a které — což jest

ovšem horší — nedodávají se ani v plném počtu povinných výtisků veřejným knihovnám a jež ani v knihovnách odborných společností není možno shledat.

O způsobu, jímž sestavena jest práce Weckenova, podá snad obraz rozšíření látky: A. Všeobecné a methodické práce: 1. Bibliografie (str. 1—2), 2. Časopisy a sbírky knižní (2—9), 3. Rodopisné společnosti (9—10), 4. Příručky a učebnice rodopisu (10—11), 5. Pojednání methodická (12—22). B. Prameny a zpracování: 1. Všeobecné sbírky (22—24), 2. Díla souborná podle zeměpisného určení (24—47), 3. Díla souborná s hlediska stavovského (47—53), 4. Pojednání o jednotlivých rodinách (53—522).

Rodopisci naši, kteří sledují rody přeslé na území německé, jistě budou Weckenovi za jeho soupis vděční. Kjk.

Od Trstenické stezky. Vlastivědný sborník okresu litomyšlského, poličského a vysokomýtského. Řídí redakční sbor. Ročník XII. 1932/33. — Frant. Kopec ký vzpomíná na botaniky a znalce květeny okresu litomyšlského (Bohumil Fleischer, Frant. Zörmig a MUDr. Josef Obdržálek). — Marie Kratochvílová-Zábová uveřejňuje několik historek ze sedmileté války. — Otto Popper v krátké retrospektívě popisuje počátky litomyšlského zpěváckého spolku »Vlastimil«, k němuž se pojí i článek M. Remese, Pěvecká slavnost v Litomyšli. Ottý Popfera Ze vzpomínek starého zpěváka, Josefa Chalupníka Jak uvítán litomyšlský zpěvácký spolek na Presečsku a Jar. Metýše, Dějiny pěveckého spolku »Vlastimil« v Litomyšli. — Ant. Hlinecký otiskuje paměti na leta šedesátá. — K dějinám selských bouří na Poličsku přináší příspěvek Jan Kubů, Vítějeves kolem roku 1838. — Jar. Metýš zabývá se osobou posledního mužského potomka starobylého litomyšlského rodu Žebrů, žákem Aloise Jiráska, Janem Žebro. — Článek Dr. Franta Láška, Ze staré slávy Litomyšle obsahuje hojně drobnosti pojících se k osobě hraběte Antonína I. a Jiřího Josefa Valdštýna a hraběte Františka Václava Trauttmansdorffa. — Mimo to obsahuje časopis několik menších prací národopisných a vzpomínekových.

Od Ještěda k Troskám. Vlastivědný sborník českého severu. Řídí redakční kruh. Ročník XI. 1932/33. — Z dosti bohatého obsahu upozorňujeme na články: Petr Matoušek, Typy dřevěných staveb lidových na Turnovsku. — Dr. J. V. Simák, Soupis poddaných panství Hruboskalského r. 1783. (Obec Radvanovice, Karlovice, Švatoňovice, Roudnej, Bukovina, Nouzov, Radeč, Smrčí, Drahonovice, Děčín, Krčkovice, Zlatá Hůra, Bouslav, Želejov, Rokytnice, Dlouhá Ves, Zárybnice, Nová Ves, Pelešany, Loučka, Dubecko a Kvítkovice, Chloumek, Končina, Hruštice, Mašov, Kalužník, Kadeřavec, Konice, Stebno.) — Josef Škoda pokrajuje v místopisných pamětech Českodubská, jež obsahují spoustu rodopisného materiálu. — V. Havel otiskuje dopisy světelského faráře Jos. Buriánka, Kar. Světlé. — Ferdinand Střejček vzpomíná turnovského rodáka Václava Č. Bendla Stránického, básníka, překladatele a satirika. — Prachistorii středního Pojizeří v posledním tisíciletí před Kristem zabývá se Dr. Jan Filip. — Dr. J. V. Simák otiskuje z archivu min. vnitra, Zprávu o báňských podnicích v Podkrkonoší z 30. srpna 1633. — Vývoj národního školství na Hradíšťsku na počátku 19. stol. podává Alois Simon v článku Pomocnické štace učitelské a školy pokoutní. — Od téhož autora jest biografická studie obroditele na Hradíšťku Tomáše Hindla.

Staré i nové Zvěsti ze Soběslavě a okolí. 24. publikace městského musea v Soběslavi, redaktor Jan Lintner. — Soběslav 1933.

Z otištěných prací rodopisný material obsahují články: Josef a Jao Lintner, Dějiny soběslavských domů. — Prof. Karel Vodička, Rodina Špačků. — Z ostatního obsahu, jenž se hlavně týká dějin města a jeho okolí, uvádíme: R. Cikhart, Dvůr Petřín. — Jan Hapl, Zpěvácký spolek »Petr Vok« v Soběslavi v letech 1890—1931. — Jungmann Ant., Rípec. — Jan

Lintner, Národopisné oblasti na Soběslavsku, Petr Maxant a jeho doba a Z historie Vlastiboře. — R N D r. J. Roubal, Příroda Soběslavská.

Naše Valašsko. Kulturní věstník o jeho životě a potřebách, řídí Fr. Táborský a Josef Válek. Ročník III., Vsetín 1932.

J. Válek popisuje valašský exemplář Kutnohorské bible z r. 1489. — Zajímavá jest biografická studie JUDra Frant. Váha la o litoměřickém biskupu z let sedmdesátých min. stol. Augustínu Pavlovi Váhalovi, rodáku z Palačova. — Vlasta Fiaková píše o účasti města Hranic v mansfeldské rebelii r. 1627 a o jejím potrestání. — Frant. Horáčka vzpomíná učitele-spišovatele Bartoše Vlčka. — Florián Zapletal přináší příspěvek k historii hradu Stramberka, Šumburku u Kelče a Dr. Karel Augusta pěknou studii Anthropologie obyvatelstva obce Horní Bečvy na Moravském Valašsku a příspěvek k demografii moravských Valachů. — Karla Černohorského, Příspěvek k dějinám fajansové výroby ve Valašském Meziříčí, obsahuje celou řadu dat o tamních hrnčířích (Hájek, Hejtmanek, Holešovský, Klam, Lhůta, Machaň, Stegmayer, Wittek a j.). — Dr. Josef Skutil popisuje Rud. Janovského paleolitické nálezy z Holešovska. — K. Kobliha pojednává o výrobě kříváků a nožů na Valašsku. — Florian Zapletal, Hranický malíř Tadeáš Milian. — Kromě toho obsahuje časopis více menších článků a drobných zpráv.

Ltr.

Zlatá stezka. Vlastivědný sborník kraje Husova a Chelčického, ročník VI. 1932/33. Vydaří organizační učitelstva obecných a měšťanských škol okresu prachatického a vodňanského. — Z bohatého obsahu uvádíme článek J. Brožka, Selský dům na Vlachobřezsku, — archiváře Franta Teplého Kralováci v boji o své svobodné lesy, — společnou práci Dr. Iv. Honla a Tom. Macháčka, Strategický význam Týna. Vltavou v třicetileté válce, — Aloise Jirana, Spolek literátů a literátská škola v Prachaticích. — Číslo 2. přináší několik zajímavých vzpomínek z doby válečné a převratové. Jos. Brožek píše o poddanských povinnostech městečka Vlachova Březí v 17. a 18. stol. — Jaroslav Michl informuje o minulosti národního školství na Vodňansku. — Pěkná a zajímavá jest práce Č. Johna, Rodina loutkářů Kopeckých z Mirotic. — Jos. Brožek, Rožmberské znaky ve dvoře Štětíne pod Helfenburkem. — Týž, hrádek u Husince. — Kromě toho obsahuje časopis celou řadu drobnějších článků příležitostních, folkloristických, vzpomínkových a beletristických. Dětem věnovaná jest Dětský koutek.

Dunaj, revue rakouských Čechoslováků vydávaná ve Vídni přináší opětovně historické a rodopisné články (viz ČRSC, II. str. 63—64). Z obsahu uvádíme roč. VII. (1930) O. Manoušek: Dopisy Ant. Dvořáka, Ant. Frant. Rybičky, J. Pilnáček: Příhoda borinského rychtáře Masarika roku 1676. — Utraktivismus na Slovácku. — Bitka o hranice u Velké Blatnice roku 1677. — Utrení kuželovských evangelíků. — K dějinám vídeňské menšiny v 15. až 17. století. — Vídeňské prameny k dějinám slezské kultury; Dr. Max Stránský: Jména osobnosti z Československa zvečnělé ve vídeňských ulicích. — J. Pilnáček: Staré vídeňské rodiny našeho původu (Bartuškové, Pelhřimové či Pilgramové Böhmové). — Jak se slezský vladyka Cedlic produkoval u Vídni před tureckým padишáhem r. 1529. — Jak obhajovali naši roku 1529 Vídeň proti Turkům. — Tyrolské vzpomínky na Bílou Horu. — Tyroláci Pivničkové a Smetánkové. — Die Jemnitzer (vídeňská rodina). Ročník VIII. (1931). J. Pilnáček: Vídeňské rodiny našeho původu (Šraňkové, Husové, Nedomanští). — Za Janem Ludvíkem († 1931), roč. IX. (1932). Dr. J. Heyer: Vatr. Jagić a Jos. Karásek; J. Pilnáček: Vojenské roty a naši bojovníci v 15. stol. v Rakousku. — Tišnovský klášter dal jméno vídeňské ulici. — Naše památka v archivu rak. zámku Weitry (Vitorazu). — Zámek Grafenegg (naše památky). — Nejstarší vídeňská česká knihovna. — Vídeňští Kozičové potomci hrdinných slovenských zemanů Jiráskova Bratrství. — Jak stírali ve Vídni moravského pána Jaroslava Černohorského z Boskovic.

— Vídeňské prameny v brněnském Špilberku. — Rakouští Trnková. — Z našich památek z Klosterneuburku. — Solnohradský kazatel ze Stupnice (Staupitz). — Moravský čarodějný na vídeňském Cobenzlu (týká se Reichenbacha). — Českoslov. obhájci Vídne 1529. — Naše náhrobky v Drosendorfě. — Kde v nejstarších dobách pochovávali vídeňské Čechoslováky.

A. Habich, *Dvě stě let tradice*. Praha 1934. (Soukromý tisk autora, Praha I., Uhelný trh 526.) Stran 77, i rodokmen a četná vyobrazení.

Bratři Habichové, majitelé starého a známého obchodu sklem na Uhelném trhu v Praze, oslavují dvěstěletou památku sklářské tradice ve svém rodě. Jejich předek Jakub Habich, narzený 1675 v Duryňsku, byl vojákiem a pak se usadil v Olomouci, stav se tam tržním dozorcem. Z jeho dětí syn Josef Jáchym (1719—1795) počal se roku 1734 učiti sklenářství, které od té doby až do dnes zůstává v rodě. Olomoucká sklářská větev Habichů trvala do r. 1837. Habichové odešli však také do Prahy, kde pošlo novoměstská trvala až do r. 1930, staroměstská pak kvete dosud. Knížka Habichova se pěkně čte, jeť pěkným zpracováním zajímavého thematu »České sklo«, s líčením ducha doby, czechovního života a zvyklostí, atd. Do tohoto dobového rámce jsou dobře vsazovány biografie jednotlivých představitelů rodu, jejichž portréty, obrazy pečetí, majetku atd. velmi knížku oživují. Není to rodopis, kde by byli vyčteni všichni členové rodu, nenajdeme tu podrobného rodokmene a vývodů, pečet Josefa Jáchyma Habicha z r. 1740 byla by vedla vyobrazení zasloužila i popisu, ale právě tak stává se přístupnou i zajímavou četbou vrstvám nejvíce, jímž zajisté i z důvodů obchodních jest určena předeším. Krásně vypravená knížka jistě plně splní poslání, jež vydavatelé vyslovují v předmluvě: »Učitiváme památku poctivé práce na sicht předků, snažíce se krájeti v jejich šlépějích: jest naším přáním, aby vydáním tchoto pamětního spisu oslavena byla stará a pravá láska k rodině, kteráž jediná udržuje tradici rodů.« Ms.

Ph. Dr. Adolf Lud. Krejčík, *K záhadám Hájkova polního měřictví*. Praha, 1933, str. 27, i tab. (Zvl. otisk z »Časopisu Společnosti přátel československých v Praze«, r. XLI. (1933), č. 3.—4.).

Vycházejí z popisu zemských měr, jak je uvádí ve své »Kronice české« Václav Hájek z Libočan, a přehlížeje dosavadní práce o českých mírách hospodářských, zejména Lamačovy a Sedláčkovy, určuje důmyslnými výpočty rozdíly starých českých měr »lesních i dědinných«. Dr. Krejčík, jenž také rozháslou práci Sedláčkovu »Paměti a doklady o staročeských mírách a vahách« opatřil důkladným rejstříkem, a tak ji vlastně učinil upotřebitelnou, v nové své studii zavděčil se také rodopiscům, kteří při popisech rodinných majetků pozemkových nejednou potřebují spolehlivých údajů pro stanovení dávné výměry rodových usedlostí. Ms.

Soupis Rodopisců.

Bílé Poličany. Bohumil Petr, správce školy v Bílých Poličanech, obstará výpis z matrik v Lanžově, Miletíně a Dubenci; též rodopisné zprávy z archivu města Dvora Krále n. L. a z musea města Hořic v Podkrkonoší. O bližším nutno se dohodnouti písemně přímo na adresu shora.

Nový Bohumín. František Jeřábek, katecheta, může posloužiti opisy z matrik v Bohumíně, Moravské Ostravě a okolí. Adresa: Bohumín I.

Dotazy a odpovědi.

I. Dotazy:

60. **Janovský.** Prosím o laskavé upozornění na prameny o tomto jméně. Zejména zprávy o matričních zápisech a všeobecná udání, v kterých krajích a místech se jméno Janovský vyskytuje. Proti nabízím jakoukoliv pomoc při pátrání genealogickém nebo heraldickém v Praze.

Vladimír Janovský, Praha-Žižkov, V Domově 1773.

61. K podrobnému rodopisu Frant. Mart. Pelcla, českého historika, prvního profesora řeči a literatury české na pražské universitě, hledám další zprávy a prosím o bližší data: 1. o Josefu Bernardu Pelclovi, nar. 20. VIII. 1745, c. k. dvorním radci ve Vídni; o Antonínu Pelclovi, nar. 12. V. 1748, faráři; o Janu Jindřichu Pelclovi, nar. 16. XI. 1751, kontrabuňním; o Ignaci Filipovi Pelclovi, nar. 29. IV. 1730. 2. O synu Františku Martina Pelcla Janovi, lesmistru knížete Lobkovic v Roudnici (nar. 5. XI. 1780 a zem. 6. X. 1834, kde?); o Janu Ladislavovi Pelclovi, lesmistru knížete Auersperga v Hartenberku, nar. 14. X. 1790, zemřel 4. III. 1854, jenž oddán byl s Josefou Bayercovou z Jindř. Hradce, a o jejich synu Josefu Janovi, nar. 19. II. 1835 v Hartenberku, po případě jiných dětech. 3. O dětech Václava Prokopka Pelcla, lesmistra hr. Kolovrata, syna Fr. M. P.: Zofii, provdané za Emanuela Antonína Karla Bohutinského, nadlesního ve Frimburku na Opočensku, o Růženě Albíně, provdané 18. VI. 1855 za Františka Glasera, c. k. aktuára při vyšetřovacím soudu v Rychnově n. Kn.; o Václavu Patriku Josefovi, nar. 25. V. 1835 v Rychnově n. Kn. a o Josefu Janovi, nar. 22. VI. 1837 v Rychnově n. Kn.

Stanislav Dvořák, odborný učitel v Rychnově nad Kněžnou.

62. **Wostatek - Wostárek z Wacetína:** Prosím o jakékoliv zprávy o jménu a rodu tomto. Žili v městě Hradci Králové ku konci 16. a první polovině 17. stol., jako zámožní měšťané, dvořáci a erbovníci.

Jindřich V. Wostárek, rolník, Pazucha 32 u Litomyšle.

63. **Vyšín.** Vyprosuji si zprávy o svém rodu; výměnou nabízím informace z pražských archivů a knihoven.

Karel Vyšín, Praha-Michle, Ohradní 21.

64. **Zvěřina, Zwierzina, Schwerina.** Kdo kroniku i rodokmen tohoto rodu má, necht za účelem porovnání ji laskavě zapůjčí. Dle jedné tradice má rod ten původ v Polsku, dle druhé v Anglii a jmenovalo se dle této tradice původně Kummer - Kummersberg. Ze »Zvěřinů« vyšlo mnoho osob společensky vynikajících. Jsou tu generálové, profesori, rektori, majitelé uhlenných dolů, inženýři, vedoucí úředníci na velkostatcích, lesníci, malíři a velkostatkáři. (Srv. dotazy č. 18 v r. II. 131 a č. 59 v r. V. 93).

Red. Ed. Zvěřina, Konice u Prostějova.

65. **Slavík.** Prosím o data níže uvedených:

- A) Jan Slavík, nadlesní a svobodník. Kol r. 1734 byl v Choustníku, r. 1745 v Kardašově Řečic a nejpozději r. 1759 byl již mrtev. Nevím, kdy a kde se narodil, měl svatbu a zemřel.
- B) Leopold Slavík, syn nadlesního Jana S., nar. r. 1745 v Kardašově Řečici. Více o něm nevím.
- C) František (nar. 1765) a Jan (nar. 1777) Slavík, synové myslivce a svobodníka Jana S. (syna nadlesního Jana S.) v Proseči-Obořišti (fara Nová Cerekev). Více o nich nevím.

- D) Eugen (?) Slavík, král. (?) lesní rada v Uhrách. Z vypravování otcova pouze o něm vím, že s ním jako 9letý hoch přelézal barikády, když byl v r. 1848 na návštěvě u mého děda Huberta S. V jakém příbuzenském vztahu byl k nám, nevím.
- E) Antonín Slavík, mlynář ve mlýně Martina Tupého (děda básníka Karla Eugena Tupého-Boleslava Jablonského) v Kardašově Řečici č. 117. V r. 1701 se oženil — bylo mu 36 let; narodil se tedy as r. 1755 — s Eleonorou vdovou po Martinu Tupém. Měl s ní 3 děti: Josefu r. 1793, Matyáše r. 1796 a Jakuba r. 1800. Po její smrti, v r. 1805, patrně z Kardašovy Řečice odešel, poněvadž se v matrikách již nevykytuje a ani jeho synové ne. O jeho dceři nemám jistoty. Kde se Antonín S. narodil a kam se svými dětmi odešel, není mně známo.

V případě nutných výloh, prosím o předchozí dohodu.

Em. Slavík, Praha VI., Přemyslova ul. č. 5a.

Z Rodopisné společnosti českoslov. v Praze.

Zpráva o výborové schůzi Rodopisné společnosti, konané dne 13. října 1933
v Praze III., v »Malostranské kavárně« o 7. hodině večerní, za přítomnosti
7 členů výboru.

Zpráva jednateli: Za nové členy hlásí se: Jan Brož, minist. rada, Litoměřice, JUC. Vlad. Hellmuth-Brauner, Praha II., JUC. Fr. Vodák, ředitel, Praha I. Vystoupil: Ing. Jul. Berta, Praha II., Štěpánská 47. — Zemřel: Dr. Jos. Kazimour, profesor univers., Praha II

Učetní a zapisovatel p. Ant. Mareš, resignoval na svou funkci, pro nedostatek času.

Mimořádná valná hromada bude 4. listopadu, již budou předloženy návrhy na použití jméni základního na úhradu nákladů spojených s vydáním »Popisu obyvatel St. města Pražského z r. 1770« a na úpravu členských příspěvků pro vysokoškolské posluchače.

S tiskárnu »Družstvotisk« v Třeboni, bylo jednáno, že na Šebestův »Popis« bude vyplaceno předem 7.000 Kč a dalších 15.000 Kč bude vylaceno do konce roku 1934. Záloha 7.000 Kč byla ihned poukázána.

Na knihu »Popis obyvatel«, byla vypsána subskripce do 30. listopadu t. r. v denních listech a mimo to letáčky v podobě dvojnásobných korespondenčních lístků v 1.000 exemplářích, které se rozesílají na interessenty.

Legitimace t. j. výkazy placených členských příspěvků budou při valné hromadě 4. listopadu rozdány a ostatní budou rozeslány poštou.

Volné návrhy: Na návrh p. red. Šafránka, byla podána žádost o subvenci na Zemský úřad v Praze.

Schůze skončena o 9. hod. večerní.

Schůze výboru Rodopisné společnosti čsl., konané dne 21. prosince 1933
v kavárně »Opera« na Smíchově o 5. hod. odpolední za účasti 8 členů výboru a za předsednictví p. senátora E Hrubého.

Zpráva p. jednateli V. Pelikána: Za nové členy přijati: 1. Dr. Vilém Rolný, Mor. Ostrava, 2. MUDr. Peigznach, obvodní lékař v Hořiněvsi, 3. JUDr. Rajtora, soudní znalec, Praha II., Jungmanova 34, 4. JUDr. Č. Panger,

advokát v Rychncvě n. Kn. S platností od 1. ledna 1934 přijati: V. Kluz, velkobchodník hodinami, Praha II., Revoluční 1, 2. Jos. Javornický, celník, Praha VII., Celní úřad-nádraží.

Zemskému úřadu byla podána žádost o podporu činnosti spolkové.

Ministerstvu vnitra byla podána žádost o povolení k vydání členského odznaku, čímž se doplňují stanovy o § 18. O přesné vyznačení odznaku bude však nutno žádat u Zemského úřadu zvláště.

Kniha »Popis obyvatel města Prahy« vyšla již tiskem a byla rozeslána 53 subskribentům, 12 redakcím, 16 komisionářům a pro 1 člena mimo subskribci, celkem tedy 82 výtisky. Veškerým odběratelům knihy v Praze asi sotí byla tato odevzdána osobně jednatelem, k vuli úspoře porta, neboť kniha rozesílala se na průvodky jako balíček, čímž ušetřeno asi 150.— Kč na portu.

Vídeňský genealog a heraldik p. J. Pilnáček, člen Rodopisné společnosti, založil ve Vídni »Čsl. vlastivědný ústav v zahraničí« (Vídeň VI., Prinz Eugenstrasse 62) a počne vydávat časopis, který bude přinášet zprávy a seznamy »Bohemik« nacházejících se v cizině. Upozorňujeme členy naší společnosti na důležitost tohoto podniku, nebot archiválii a jiných starožitností nachází se v cizině, obzvláště ve Vídni velká spousta. Prý na 1.300 měst a obcí má své archivy ve Vídni.

Z p r á v a p. m í s t p r e d s e d y d r a K r e j č í k a: V minulé výborové schůzi, bylo rozhodnuto o tom, že rejstříky a předmluva ke knize: »Popis obyvatel« budou honorovány, předkládá proto jmenovaný účet na Kč 6.750 a žádá o vyplacení zálohy Kč 4.000.— Vzhledem k tomu, že rejstříky byly velmi pracné a pečlivě sestaveny, byla záloha jmenovanému vyplacena. Dále navrhuje, aby »Historickému klubu« a »Zentralstelle für Sudetendeutsche Familienforschung v Ústí n. Labem, bylo věnováno po 1 výtisku »Popisu« zdarma k redakčním účelům, sám od obvyklých 25 výtisků ustupuje a spokojuje se pouze s 10 výtisky autorskými.

Schůze předsednictva ústředního výboru konaná dne 7. března 1934 o 17. hodině v kavárně »Opera«, na Smíchově za účasti 6 členů.

Z p r á v a j e d n a t e l e: Z veškerých podaných žádostí o subvence byly přísnivě vyřízeny pouze dvě, a to: Ministerstvo školství a národní osvěty, které udělilo podporu 1.000.— Kč, a Zemský úřad, který udělil 500.— Kč na rok 1933. Začátkem února byly podány nové žádosti na r. 1934 na oba shora již jmenované úřady a mimo to na Masarykovu Akademii práce, a na Městskou radu hl. města Prahy, za udělení subvence na vydanou knihu »Popis obyvatel města Prahy z r. 1770«.

Povolení k vydání členského odznaku došlo od Ministerstva vnitra pod čj. 80.429/1933, čímž se doplňují členské stanovy o § 18tý. Ihned byla podána žádost k Zemskému úřadu v Praze, o zjevné nošení odznaku s přesným nákresem a popisem tohoto. Policejnímu ředitelství byl předložen i výtisk členských stanov doplněný o § 18tý.

Firma Degener & Comp. v Lipsku, byla požádána o převzetí naší knihy »Popis obyvatel« do prodeje s 50% provisí, tato však odpověděla, že pro valutní obtíže nemůže k tomu přistoupit, navrhuje však výměnu za své rodopisné publikace. Návrh tento byl přijat tak, aby bylo vyměněno našich 5 výtisků za jejich publikace, čímž se obohatí spolková knihovna o knihu hodnotného obsahu rodopisného.

Přihlášky nových členů: 1. Jan Beníšek, posluchač práv, Dejvice, Masarykova kolej 550. 2. Boh. Černý, rolník, Brřešťany, p. Hořice, 3. Stanislav M. Horský, obchodník v Litomyšli. 4. Josef Hrabě, soukromník, Praha XII., Barráкова 5. 5. Oskar Kečí, úředník Syenitky, Puchov n. Váhem. 6. Edmund Lev, posluchač vys. školy obchodní v Praze XI., Krásova 2. 7. Jan Nemanský, úč.

tajemník, Pardubice, Wilsonova 450. 8. Ing. Alois Opatrný, vrch. tech. rada, Dejvice, Velvarská 60. 9. Bohumil Poňka, obchodník, Černošice u Prahy. 10. Frant. Vimborský, okr. soudce, Dejvice, Srbská 7. 11. Horácké museum v Novém Městě na Moravě, jakožto korporace.

Vystupující členové: 1. Boh. Husák, Praha XII. 2. Ing. Al. Kacíř, Opava. 3. Ing. Fr. Klínov, Dobříš, (přesídlil do Persie). 4. Vladimír Škoda, studující ve Čtveřině.

Kniha »Popis obyvatel hl. města Prahy«, kterou vydala Rodopisná společnost vlastním nákladem a na kterou dosud nedostala té nejménší podpora, byla rozeslána v celkovém počtu 146 výtisků, z toho pro členy společnosti pouze 45 v subskribci. Jest to opravdu zarázející, že přes původní zájem o knihu, došlo tak málo objednávek od našich členů, vždyť hlavně pro ně se kniha vydala. Jejím vydáním se společnost velmi zatížila a není naděje na zlepšení. Vyzýváme všecké naše členy, kdo má o knihu zájem, by se o tuto přihlásil, by tím snahy společnosti podpořil. Knihu dodáme i na měsíční splátky.

Členský odznak má dosud předplaceno 27 žádných členů a jakmile dojde povolení o vydání tohoto od Zemského úřadu, bude ihned započato s výrobou a s rozesíláním.

Valná hromada společnosti bude se konati dne 24. března 1934 v místnostech Sokolské restaurace v Riegrových sadech, Praha XII., čp. 28.

Do dnešního čísla časopisu jsou přiloženy složní lístky poštovní spořitelny. Prosíme pp. členy by pokud možno zapravili dlužné příspěvky, kterých jest veliká řada, aby společnost mohla dostatí svým povinnostem, které jsou v letošním roce větší nežli, kdy jindy.

Upozorňujeme, že příští ročník časopisu bude rozesílán pouze těm, kteří budou mítí zapravené členské příspěvky do konce roku 1933!

Valná hromada konaná dne 24. března 1934 v Restauraci v Riegrových sadech, Praha XII., za přítomnosti 32 osob.

Schůzí předsedal a řídil p. senátor Hrubý, při čemž vzpomněl zemřelých členů pp.: JUDr. Klementa Bezděky, advokáta na Mělníce, Dr. Josefa Kazimoura, univ. profesora v Praze, a A. P. Šlechty, okresního hejtmana v. v. v Praze, jejichž památku uctili přítomní povstáním.

Zpráva jednatele: V uplynulém ročním období bylo konáno celkem 7 výborových schůzí a 1 mimořádná valná hromada, při které přednášel p. Ph. Dr. Krejčík, o obsahu vydané knihy »Popis obyvatel města Prahy«. Více přednášek pro členy se nekonalo, pro nedostatek přednášejících. Byly však prosloveny 2 přednášky pro širší veřejnost v radio-rozhlasu, které přednesli pp. Dr. Krejčík a L. Šafránek.

Na četné žádosti o subvence, bylo uděleno ministerstvem školství a národní osvěty 1.000.— Kč a zemským úřadem 500.— Kč podpory.

Stav členů: Během roku vystoupilo celkem 10 členů a 3 zemřeli. Naproti tomu přistoupilo 40 členů žádných, takže celkový stav členů jest koncem roku 1933 tento:

zakládajících	25
korporací	15
žádných	<u>255</u>
celkem	.. .	295

Agenda společnosti byla dosti hojná. Došlo a bylo vyřízeno celkem 704 dopisy. Byly uveřejněny noticky v denním tisku, čímž se rodopis propagoval v širší veřejnosti.

Za různé tiskopisy a publikace vydané společností bylo celkem strženo Kč 1.262.—.

Zpráva knihovníka (V. Pelikána): Knihovna společnosti vzrostla během roku c 19 vázaných svazků, které jsou vesměs zkatalogisovány, vedle toho přibyla řada časopisů a knih, které zatím nelze vázati pro značný finanční náklad. Knihovna čítá tou dobou 68 vázaných a asi 100 nevázaných svazků.

Zpráva jednatele heraldického odboru: Během roku ustavil se při společnosti »Heraldický odbor«, který čítá tou dobou zatím 15 členů, kteří sbírají starožitnosti heraldického významu, malují a fotografují znaky, za účelem vědeckého zpracování české heraldiky. Heraldický odbor nemá žádných příjmů a vydá proto v nejbližší době členský odznak za předem sebrané předplatné. Výtěžek plynoucí z vydání odznaku, bude věnován na pořizování obrazových štoček pro »Heraldickou rubriku«, která bude vycházet napříště v časopise. Předsedou tohoto odboru jest p. Fr. Foch, jednatelem p. V. Pelikán, pokladníkem p. Fr. Horký, zapisovatelem p. Vlad. Janovský

Zprávy pokladníka Hrabáka a účetního p. Vyšína, byly rovněž přečteny, avšak pro jejich značnou obsáhosť tyto neuvedeme. Vydáním knihy »Popis cobyvatel města Prahy«, byly finanční prostředky společnosti velmi zařízeny, takže dluh u tiskárny jeví se v částce 11.300 Kč za tisk »Popisu« a 4.000 Kč za tisk časopisu, koncem roku 1933.

Páni revisori Felix a Košut, oznámili, že shledali veškeré účty, doklady, sklad tiskopisů a publikací, jakož i celkovou ostatní agendu v pořádku a že navrhují výboru absolutorium. Po provedení tohoto bylo přikročeno k doplňujícím volbám výbodu. Ve smyslu stanov vystupují pp. Z. Kolowrat, Thun-Hohenstein, Šafránek a ing. Kojecký, z náhradníků p. Dr. Cedrych a revisori pp. Felix a Košut. — Nové navržení a zvolení pp.: Z. Kolowrat, Thun-Hohenstein, Šafránek, znovu. Nově zvoleni po prvé pp.: Fr. Foch a Vl. Jancovský. Za náhradníky pp.: Dr. Maršan (znovu) a p. Káša po prvé. Za revisory opět pp. Felix a Košut. Za členy smířčího soudu pp.: JUDr. R. Maršán, JUDr. Wiesenberger, a JUDr. V. Svoboda, notář. Redaktorem časopisu zvolen p. Ph. Dr. Krejčík.

Mimo to byla přednesena celá řada návrhů ze kterých uvádíme: Byl učiněn návrh na zvýšení členských příspěvků, aby se pomohlo neutěšené finanční situaci, avšak to zamítnuto. Dále bylo rozhodnuto, že ti členové, kteří dluhují členské příspěvky a jsouc již několikrát upomínáni, budou naposledy upomenutí prostřednictvím advokáta a případně zažalováni, aby nebyla společnost poškozena. Ten kdo se za člena již nepovažuje, necht to oznamí doporučeným dopisem dle § 6 čl. stanov. Dále byl pronesen návrh, aby bylo prováděno soustavné bádání po rozrodech našich vynikajících velikánech národních, především o zeřmelých členech České Akademie, které by se poblikovaly a tím by společnost byla v širší veřejnosti propagována. Doporučováno, aby členové naší společnosti získávali nové členy, aby měla společnost větší počet odběratelů časopisu, čímž by se tento buď zlevnil, nebo rozšířil.

*

Schůze výboru konaná dne 5. dubna 1934 v kavárně »Opera« na Smíchově za účasti 11 členů výboru, za předsednictví p. senátora Hrubého.

Jelikož p. dr. Krejčík, resignoval na svou funkci úřadujícího místopředsedy, rozhodnuto, aby se svolala nová mimořádná valná hromada která by zvolila nový výbor. Za tím účelem zvolena 3 členná komise, která by navrhla nové sestavení výboru.

*

Mimořádná valná hromada, konaná dne 21. dubna 1934 v restaurantu Teissigově za účasti 26 členů, za předsednictví p. senátora Hrubého.

Do nového výboru navrženi a zvoleni pp.: za předsedu p. sen. E. Hrubý, za I. místopředsedu p. Z. Kolowrat-Krakovský, za II. místopředsedu p. dr. Ant. Markus, za I. jednateli p. L. Šafránek, za II. jednateli a výkonného tajemníka p. V. Pelikán, za pokladníka p. Ant. Hrabák, za účetního p. K. Vyšin, za redaktora časopisu p. Ph. Dr. Z. Kristen, za členy výboru bez funkcí pp.: Ph. dr. B. Jenšovský, J. Felix, W. Kamareith, a Vl. Janovský. — Za náhradníky pp.: Ph. Dr. Fr. Roubík, MUDr. V. Cedrych, Ph. Dr. J. Rejsa, Fr. K. V. Horký, a B. Kšáda. — Za revisory účtů pp.: JUDr. R. Maršán, JUDr. V. Svoboda, I. Košut a Ant. Mareš. — Za členy smířčího soudu pp.: JUDr. R. Maršán, JUDr. V. Svoboda a JUDr. K. Wiesenberger.

O nedávno vydané knize »Popis obyvatel« rozhodnuto, aby se cena její snížila na polovic t. j. na 50 Kč, čímž se očekává větší příliv objednávek a hlavně našich členů, jejichž morálně-členskou povinností bylo by, aby knihu tuto každý si opatřil.

*

Výborová schůze konaná dne 27. dubna 1934 v Grand restaurantu Teissigově za účasti 14 členů výboru, za předsednictví p. velkostatkáře Z. Kolowrata.

Zpráva tajemníkova: Za nové členy hlásí se pp.: Ph. Dr. Zd. Kristen, archivář Zemského archivu, Ant. Kubias, úředník, Praha II., Vyšehradská 6a, Ing. A. Náhunek, Praha III., Vlašská 19.

Dále oznámeno, že církve Mormonů ve Spoj. státech amerických, vyjednává ohledně rodopisného bádání s naší společností, pro své četné vyznávače pocházející z ČSR. P. profesor Vlček ve Velkém Meziříčí na Moravě oznámil, že by byl ochoten státi se spolupracovníkem naší společnosti jako přispívatelem našeho časopisu, neboť má k disposici bohatý a velmi starý archiv tamější. Obě tyto zprávy byly vzaty s povděkem na vědomí. Návrh p. ing. Christena, o odevzdání farních matrik konsistoriálním archivům k soustavnému zpracování těchto, nelze prozatím konsistořím navrhovati, pro těžkou nynější situaci finanční. Podobný návrh byl již svého času učiněn avšak bezvýsledně.

V Pardubicích jeví se silný zájem o rodopis a bude tam snad možno zařízení odbočku naší společnosti. Rozhodnuto též navázati styky s krajinskými a rodáckými spolkami, jakož i s venkovskými okresními osvětovými sbory.

*

Dne 9. května konala se přednáška p. univ. profesora Dra Brožka, na téma: Ochrana rodového zdraví, která byla velmi zajímavá a poučná, bohužel byla velmi slabě navštívěna, ač byly pozvánky rozeslány všem pražským členům a v denních listech bylo otištěno oznámení o přednášce, která se konala v ústavu pro fysiologii rostlin, Praha II., Benátská ul.

*

Žádáme slušně všecky svoje členy, aby dle možnosti objednali si knihu »Popis obyvatel města Prahy z r. 1770«, která jest pro členy RSČ za 50.— Kč, místo za 100.— Kč. Společnost vydáním této knihy se finančně velmi zatížila, spoléhajíc především na podporu svých vlastních členů, dosud, bohužel, marně, až na nepatrné výjimky. Očekáváme, že členové splní svou morální povinnost vůči společnosti a že její snahy podpoří brzkou objednávkou této knihy.

Rovněž včasné placení členských příspěvků neděje se tak, jak by se díti mělo. Vytýká se nám, sice, že nevydáváme pravidelně časopis a však to závisí

především na situaci finanční. Budou-li se členské příspěvky správně a včas scházeti, bude též časopis vycházet v čas v neztenčeném rozsahu.

Výbor Rodopisné společnosti čsl.

Členům Rodopisné společnosti čsl. k povšimnutí: K vůli snadnému přehledu administrativnímu žádáme důklivě všecky své členy, aby při veškerých platech složními lístky napsali zkárcenč, zač byly platy učiněny. Na př.: Členský příspěvek za r. 1933, 1934, za tiskopisy, publikace, odznak, diplom a pod. Veškeré objednávky tiskopisů a publikací nechť se dějí korespondenčními lístky na adresu: Praha II., Těšnov, ministerstvo zemědělství, neboť jest to v zájmu členů, aby objednávku v čas obdrželi, jinak musí dotčený čekat řadu dnů, až vplatní lístky poštovní spořitelny dojdou od pokladníka společnosti, který úráduje v Praze XII., Slezská 9, Tabáková režie, do kanceláře Rodopisné společnosti v ruce jednatele.

Mimo to někteří členové, kteří platili dříve členské příspěvky předem, platí tyto se zpětnou platností, čímž se stává, že se při placení některý rok vynechá. Tito členové jsouce potom upomínáni, buď na upomínky vůbec nereagují nebo jsouce uraženi, vystupují. Prosíme aby si toho naší členové všimli, neboť členská matrika, která jest vedená přesně, obsahuje veškeré činěné platy jednotlivých členů a jest tedy možno, těmto záznamům důvěrovati. Jelikož společnost má v poslední době nové těžké povinnosti platební, větší než obvykle, prosíme, aby členové dodržovali platební závazky.

Na skladě společnosti nacházejí se veškeré předcházející ročníky časopisu I/IV, které se prodávají členům po 30.— Kč za ročník. Vedle toho jsou tu 4 dosud vyšlé svazky knihovny Rodopisné společnosti a příslušné tištěné formuláře rodopisné.

Konečně řada členů odebravší si z. sešit knihy »Popis obyvatel města Prahy z r. 1770«, dalších neodebrala. Vybízíme tyto členy, aby si zbytek knihy od str. 97 odebrali, nebo oba sešity v neporušeném stavu vrátili, aby nebyla společnost poškozena chybícími čti archy, čímž stala by se kniha torsem.

Prosíme by členové společnosti, vhodným doporučováním, získáváním členů a zakupováním tiskopisů a publikací snahy společnosti podporovali.

Výbor Rodopisné společnosti čsl.

Na konci prvého ročníku vzdávám se redakce Časopisu Rodopisné společnosti československé, jejž jsem řídil od počátku až po dnešní den. Zaneprázdněn pracemi svého povolání nenacházím tolik času, abych naddalé mohl ještě vésti naš časopis, zvláště když i bydlíšte na venkově ztežuje rychlý styk s pracovníky ostatními, jmenovitě pražskými. Děkuji tudíž všem srdečně, kdož mi v redakční práci byli nápomocni, a prosím, aby zůstali nakloněni také mému nástupci, jenž, bohdá, časopis bude moci vydávat také pravidelněji. Což ovšem také bude záviset na tom, jak se útváří stránka finanční.

Louče se s redakcí, nezříkám se další spolupráce, ba doufám, že zbaben starostí redakčních, budu moci do sloupců časopisu přispívati častěji, než doposud.

V Třeboni, dne 30. května 1934.

Dr. Antonín Markus.